

Självständigt arbete i Krigsvetenskap, 18 hp

Författare: Flkd Viktor Jobs	Program/Kurskod OP 10-13/IOP147
Handledare: Niklas Stenlås	13826 ord, 44 sidor

Sjökrigsteori i Adenviken

-Användbarheten av konventionella sjökrigsteorier i en modern insats

EU-NAVFOR är den första insatsen som den Europeiska Unionen skapat och den första okonventionella konflikten till havs som ska bekämpas med konventionella medel. Forskningsläget angående hur dessa konventionella styrkor ska agera mot denna typ av motståndare är väldigt begränsad.

Syftet med denna uppsats är således att undersöka om Wayne P. Hughes konventionella krigföringsteorier är användbara i en nutida konflikt samt att se om det finns några likheter eller skillnader mellan dessa teorier och den taktik ME02 använde sig av under insatsen utanför Somalia.

Denna uppsats baseras på en kvalitativ metod där Wayne P. Hughes teorier om "The Great Constants" studeras och beskrivs för att sedan nyttjas som analysverktyg i en teoriprovande fallstudie på ME02. Fallstudien baseras på ME02:s Operations plan och den Marintaktiska chefens slutrapport. Som komplement används även en kvalitativ intervju med en av ME02:s tre vaktchefer.

En av slutsatserna är att Wayne P. Hughes taktiska teorier om "The Great Constants" till viss del visat sig vara användbara av den svenska styrkan ME02 i deras verksamhet. Trots det faktum att motståndaren är av en helt annan karaktär än den som Hughes utgår ifrån i sin teori. Generellt har de delar av Hughes teori som syftar till offensiv krigföring varit mer användbara än de defensiva.

Nyckelord: Wayne P Hughes, Adenviken, ME02, krigföringsprinciper.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Problemformulering	4
1.3 Syfte och frågeställning.....	5
1.4 Avgränsningar.....	5
1.5 Definitioner	6
1.6 Tidigare forskning	7
1.7 Metod	8
1.7.1 Material och källkritik	9
2. Teori.....	10
2.1 Wayne P. Hughes Jr	10
2.2 Wayne P. Hughes ”The Great Constants”	11
2.2.1 Maneuver (Rörlighet/Fart/Manöver).....	11
2.2.2 Firepower (Verkan/Eld).....	12
2.2.3 Counterforce (Skydd och Motverkan).....	13
2.2.4 Scouting & Antiscouting (Underrättelseinhämtning och motmedel).....	14
2.2.5 C2 and C2CM (Ledning).....	16
3. Redovisning och Analys av empiri.....	19
3.1 Operation Atalanta.....	19
3.2 ”The Great Constants” i en nutida insats.....	20
3.2.1 Rörlighet/Fart/Manöver (Maneuver).....	20
Delsammanfattning	22
3.2.2 Verkan/Eld (Firepower).....	23
Delsammanfattning	25
3.2.3 Skydd och Motverkan (Counterforce).....	25
Delsammanfattning	26
3.2.4 Underrättelseinhämtning och motmedel (Scouting & Antiscouting).....	27
Delsammanfattning	29
3.2.5 Ledning och C2CM (C2 & C2CM).....	30
Delsammanfattning	33
4. Resultat och diskussion	33
5. Slutsatser	39
6. Förslag till fortsatt forskning.....	40
Käll- och litteraturförteckning.....	41

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Sedan Somalias statsledning störtades 1991 med den dåvarande diktator Mohammed Said Barre vid makten har Somalia utvecklats till ett av Afrikas våldsammaste länder.¹ Befolkningen har sedan dess tampats med att bestämma vem det är som ska leda landet och än idag är landet utan en fungerande statsledning. Detta har lett till att landet idag anses ha den sämsta humanitära situationen i hela Afrika eftersom kontinuerliga säkerhetshot och våld mot befolkningen skapat ett läge där ca 3.5 miljoner människor är i behov av humanitärt stöd.²

Under slutet av 1980-talet bedrev Barre's regim extrema våldshandlingar mot befolkningen och människorättsgrupper började ifrågasätta och opponera sig emot USAs dåvarande humanitära stöd till landet. Det slutade med att USA drog in sitt stöd till landet vilket gjorde att flera andra stödnationer gjorde samma sak. Detta ledde istället till att våldshandlingarna eskalerade i ett sista försök att få kontroll på befolkningen vilket gjorde att det förtryckta folket skapade grupper tillika klaner för att försvara sig själva. Den starkaste kom att bli den Mogadishubaserade klanen The United Somali Congress (USC) med Ali Mahdi Muhammad i ledningen. Detta var också den klan som tvingade Barre att avgå vilket ledde till regeringens fall.³

När USC hade störtat den sittande regimen var USC's ledare Ali Mahdi Muhammad snabb att utropa sig själv som president över Somalia men fick direkt två motståndare, en som också var medlem från USC, en general ur Mogadishuklanen vars namn är Mohamed Farrah Aidid, och den andra General Mohammed Said Herso Morgan som tidigare fört befäl under Barre regimen. När valet sedan hölls i juni 1991 vann General Aidid mot Muhammad vilket ledde till en fejd där Muhammad vägrade att lämna sin post. I samband med detta startades ett inbördeskrig och situationen blev värre än någonsin för befolkningen i Somalia.⁴

---

¹ Daniels, Christopher L., *Somali piracy and terrorism in the Horn of Africa*, Scarecrow Press, Lanham, Md., 2012. Sid. 1

² Ibid. Sid. 24

³ Ibid. Sid. 22-23

⁴ Ibid. Sid. 24

Som ett resultat av detta påbörjade USA år 1992 Operation Restore Hope, som syftade till att se till att det humanitära stödet kom fram säkert, detta genom att skicka en multinationell fredsstyrka till landet. Detta gillades inte utav Aidid som varnade USA för skicka in trupper i Somalia. Det slutade med att Aidids trupper dödar 25 UN soldater i juni 1993 vilket gör att USA skickar in trupper i Mogadishu för att infånga Aidid, detta är den omtalade operationen som slutar i kaos och nederlag för USA där två amerikanska Black Hawk helikoptrar blir nedskjutna och 18 soldater dödade.⁵

Direkt efter denna händelse beslutade dåvarande President Bill Clinton att allt stöd till Somalia ska avvecklas. Detta leder till vidare konflikter och våldshandlingar i landet och slutar med att den nordvästra sidan av Somalia bryter sig loss och skapar en egen provins vid namn Somaliland och 1998 bildas provinsen Puntland i de nordöstra delarna på grund av den kollapsade statsledningen.⁶

I dagsläget är Puntland och Somaliland två provinser som är piraternas utgångspunkt där hamnstaden Eyl i Puntland är en av de vanligaste hamnarna att föra kapade fartyg till. Den provins som Aidid fortfarande är President heter Juntland och ligger i den Al-Shabbab kontrollerade sydvästra delen. Det vill säga att alla dessa tre provinser har deklarerat sig själva som självständiga och skapat egna regeringar, dessa förutsättningar av kaos och avsaknaden av styre har lett till terrorism och piratverksamhet.⁷

I samband med statsledningens störtning 1991 började bland annat länder från EU, Ryssland och Japan att skicka fiskefartyg till Somalias kust för att fiska i deras rika vatten. Uppskattningsvis var det 1998, ca 300 fiskefartyg i området som kontinuerligt fiskade illegalt i Somalias territorialhav och främst i Puntland regionen. Detta blev till ett stort problem eftersom Somalia inte hade någon regering som kunde ta itu med problemet och skydda deras kustlinje. Under 1990-talet tröttnade det lokala Somaliska fiskarna och tog tag i problemet själva, det beväpnade sig och började mota bort de illegala fiskarna på egen hand. I och med detta föddes den somaliska piratverksamheten och har sedan dess lockat tusentals Somalier att ha piratverksamheten som sitt levebröd.⁸

---

⁵ Daniels, 2012. Sid. 25

⁶ Ibid. Sid. 25

⁷ Ibid. Sid. 27

⁸ Ibid. Sid. 33-35

Den markanta ökningen skedde mellan 2006 och 2008, 2006 uppskattades det aktiva piraterna till några få dussin, medan siffran 2008 uppskattades till någonstans mellan 1000 och 1500 aktiva pirater.⁹ Trafiken genom Adenviken är intensiv, mer än 25 000 handelsfartyg passerar varje år, vilket motsvarar ca 20 procent av den totala världshandeln.¹⁰ Flera lyckade kapningar genomfördes under 2008 vilket gjorde att FN's säkerhetsråd uttryckte sin oro över piratdåden och uppmanade de stater som nyttjar dessa sjöhandelsvägar utanför Somalia att samordna en 6 månader lång insats. Uppmaningen var att ingripa med alla nödvändiga medel för att stävja dessa piratdåd samt att skydda världslivsmedelsprogrammets fartyg i syfte att säkerställa leveranserna av humanitärt stöd till Somalias befolkning.¹¹

Detta gjorde att EU skapade en militär styrka som började verka utanför Somalias kust i december 2008 under namnet *The European Union Naval Force* (EU-NAVFOR) där huvuduppgiften var skydda FN's transporter med nödhjälp men även att skydda annan sårbar handelssjöfart. Sverige anslöt sig sedan till denna insats i maj 2009 under den svenska beteckningen *Marinens insats i EU-NAVFOR 01* (ME01). Omfattningen på denna insats har blivit större än väntat på grund av att piratverksamheten intensifierades markant under 2009-2010 och än idag pågår *Operation Atalanta*¹² under flera FN resolutioner.¹³

1.2 Problemformulering

EU-NAVFOR är den första insatsen som den Europeiska Unionen satt ihop och den första okonventionella konflikten till havs som ska bekämpas med konventionella medel. Detta medför flera problem. Hotbilden är inte densamma och fienden verkar på ett helt annat sätt än en konventionell motståndare. Fienden som de militära enheterna möter i Adenviken är små grupper av människor som framrycker i öppna, små, snabbgående båtar (skiffs) där männen är beväpnade med maskin-och raketgevär. Piraternas taktik går ofta ut på att ligga och vänta in ett fartyg som passerar och sedan slå till på det fartyg som anses vara mest lämpligt att borda genom att skjuta med sina vapen mot bryggan och få fartyget att stanna.¹⁴

---

⁹ Daniels, 2012. Sid. 35

¹⁰ <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-insatser/EU-Navfor--Somalia/Om-insatsen/> 2013-05-08, 0900

¹¹ <http://www.un.org/News/Press/docs/2008/sc9344.doc.htm> . 2013-05-08, 0907

¹² Operation Atalanta är det övergripande namnet på insatsen för alla ingående enheter.
<http://eunavfor.eu/home/about-us>. 2013-05-08, 0900

¹³ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 3. Framförallt genom säkerhetsrådets resolutioner 1838, 1846 & 1851, med stöd av 1814, 1816, 1831 & 1950

¹⁴ Daniels, 2012. Sid. 36-37

Under officersutbildningen på Karlberg utbildas framtida officerare i arenaspecifika taktikkurser. Men väldigt lite kraft läggs på att läsa om nutida insatserna till sjöss med en okonventionell motståndare, istället utbildas kadetterna fortfarande i den konventionella taktiken där missilflottor möter varandra. En av de marinteoretiker som behandlas under kursen marintaktik är Wayne P. Hughes. Hans teorier är bland de senaste som berör den moderna krigföringen till sjöss, men riktar sig endast mot den konventionella krigföringen där flottstyrkor med missiler möts mot varandra och där syftet med kriget endast handlar om att förgöra sin fiende. Detta är det som Hughes vidare kallar för ”missilåldern”¹⁵.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen blir således att undersöka om Wayne P. Hughes konventionella krigföringsteorier som lärs ut under kursen marintaktik är användbara i en nutida konflikt med en okonventionell motståndare. Detta ger två frågor att besvara:

- I vilken utsträckning är Hughes taktiska teorier om konventionell krigföring användbara i en nutida okonventionell konflikt?
- Vilka likheter och skillnader finns mellan Hughes konventionella teorier och den taktik som ME02 använde sig av under insatsen utanför Somalia?

1.4 Avgränsningar

Denna uppsats avgränsas till att endast behandla de svenska styrkorna ur Operation Atalanta. ME02:s *Operations plan* (OPLAN) och den Marintaktiska chefen (MTCH) ME02:s erfarenhetsrapport kommer att stå till grund som källmaterial i denna fallstudie. Detta är en avgränsning som gjorts i syfte att få ett så nutida perspektiv som möjligt på grund av att ME02 är den senast dokumenterade insatsen svenska Försvarsmakten genomfört med marina förband.

Ytterligare en avgränsning som läsaren bör ha i beaktande är att Wayne P. Hughes teorier är taktiska teorier, de utgår från hur en flottstyrka taktiskt ska agera i en stridsituation med en annan likvärdig styrka. Dessa teorier har jag med avsikt valt att applicera på ett strategiskt

---

¹⁵ Hughes, Wayne, P, Jr. *Fleet tactics and coastal combat 2nd edition*, Annapolis, Naval Institute Press, 2000. Sid. 1

underlag som OPLAN, trots att det egentligen berör en högre nivå än den taktiska. Men OPLAN fyller sitt syfte på grund av att den har en mer överskådlig bild av vad de olika enheterna ska lösa för uppgifter. Ett taktiskt dokument är för det första ett hemligt dokument som jag inte har tillgång till, och för det andra fyller ett sådant dokument inte sitt syfte i denna uppsats eftersom ett taktiskt dokument skulle innebära att till exempel få en beskrivning på vilket sökmönster ME02:s helikopter använder sig av vid patrullering. Ett sådant dokument hade inte påverkat denna uppsats slutsatser, utan hade bara gett motsatt effekt på grund av att det ställer högre krav på läsarens militära erfarenheter och förståelse samt att MTCH slutrapport fyller vissa av dessa taktiska luckor som utelämnas i OPLAN.

1.5 Definitioner

I denna uppsats kommer det att användas en del olika begrepp som är viktiga att förstå för läsaren.

- ***EU-NAVFOR:*** Är en förkortning för The European Union Naval Force.¹⁶
- ***Operation Atalanta:*** Namnet på EU:s första marina insats.¹⁷
- ***ME02:*** Står för Marinens insats i EU NAVFOR 02.¹⁸
- ***Doktrin:*** Den används som ett slags regelverk för hur militära resurser skall användas i den svenska Försvarsmakten som vägledning både i nationella och internationella operationer.¹⁹
- ***DMarinO:*** Doktrin för marina operationer. ”I DMarinO redovisas hur Försvarsmakten ska genomföra insatser med våra stridskrafter i den marina arenan.”²⁰
- ***OPLAN:*** Operational/Operations plan.²¹
- ***MTCH:*** Marintaktiska chefen²²

---

¹⁶ <http://eunavfor.eu/home/about-us> . 2013-04-04, 1230

¹⁷ Ibid. 2013-04-04, 1230

¹⁸ <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-insatser/EU-Navfor--Somalia/ME-02-den-andra-svenska-svenska-bidraget/>. 2013-04-02, 1730

¹⁹ *DMarinO doktrin för marina operationer*, Försvarsmakten, Stockholm, 2005. Sid. 3

²⁰ Ibid. Sid. 9

²¹ *Environmental guidebook for military operations*, Swedish Armed Forces, Stockholm, 2010. Kapitel 2
Operational planing

1.6 Tidigare forskning

Den tidigare forskning som finns gällande konventionella krigföringsteorier i moderna sjökrig finns det ett antal av, men ingen tidigare forskning gällande användbarheten i Wayne P. Hughes teorier i nutida insatser. Dock har det skrivits andra uppsatser som berört ungefär samma ämne och av dessa har jag funnit tre intressanta. Erik Allerman från Yrkesofficersprogrammet 06-09 har skrivit *Krigföringens grundprinciper i nutida marina insatser*. Denna uppsats behandlar samtliga tio grundprinciper som går att finna i den svenska försvarsmaktens *Doktrin för marina operationer*²³ där alla principer endast beskrivs kortfattat med sekundärkällor. Därefter appliceras alla dessa i en fallstudie på insatsen utanför Libanon ML01-02 genom intervjuer av medverkande officerare. Uppsatsförfattarens slutsatser är att 5 av dessa grundprinciper fortfarande överensstämmer mellan teori och dagens praktik. Dock har de andra fem principerna fått någon annan typ av inriktning eller förändrats på något sätt. Som till exempel kraftsamling som uppsatsförfattaren anser ha gått mer från att vara offensiv kraftsamling, till att i dagens insatser mer handla om defensiv kraftsamling där verkan inte längre är det de svenska styrkorna vill uppnå utan snarare tvärtom.²⁴

Den andra uppsatsen är skriven av Cecilia Eklund från Officersprogrammet 07-10 och har titeln *Sjötransporter: Fungerar gamla teorier om sjöfartskydd idag?* Den teori som står till grund för författarens uppsats är teorin om skydd av handelstrafik. De teoretiker som används är Mahan, Corbett och Vego för att redogöra för teorin och dessa appliceras sedan i en fallstudie på Sveriges första insats utanför Somalia. Författaren använder sig av OPLAN ME01 och 1987s *Taktikreglemente för Flottan (TRFL)* för fallstudien, vilket kan anses påverka värdet av undersökningen eftersom TRFL är som författaren nämner en upphävd utgåva och som ersatts av *Taktik Reglemente för Marinen (TRM)*. Slutsatserna i uppsatsen blir att vissa av de metoder som teoretikerna förespråkar för skydd av handelstrafik fortfarande nyttjas i dagens insatser, som eskort, skydd av områden, säkra färdvägar, medan andra metoder inte längre är användbara.²⁵

Den tredje är Clas Olofssons uppsats med titeln *Klassiska sjökrigsteoretiker och deras*

---

²² MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid 8

²³ *DMarinO doktrin för marina operationer*, Försvarsmakten, Stockholm, 2005

²⁴ Allerman, Erik. *Krigföringens grundprinciper i nutida marina insatser*, Försvarshögskolan, Stockholm, 2009

²⁵ Eklund, Cecilia. *Sjötransporter: Fungerar gamla teorier om sjöfartskydd idag?*, Försvarshögskolan, Stockholm, 2010

relevans i Falklandskriget 1982. De teoretiker som används i denna uppsats är även här Alfred T Mahan och Julian S Corbett och deras teorier om blockad, etablerandet av herravälde till sjöss och amfibieoperationer. Dessa teorier appliceras sedan i en fallstudie på Storbritanniens styrka i Falklandskriget 1982 i syfte att se om dessa teorier går att återfinna i en modern konflikt. Slutsatserna som Olofsson kommer fram till är att vissa delar av båda teoretikernas teorier går att återfinna i denna konflikt.²⁶

Detta gör således att alla tre uppsatserna behandlar relevansen av olika konventionella sjökrigsteorier i moderna sjökrig. Två av uppsatser är skrivna med samma teoretiker som utgångspunkt men nyttjar skilda teorier. Den tredje uppsatsen som Allerman har skrivit är endast grundad på den svenska marinens krigföringsprinciper, vilka är byggda på ”krigs- och militärhistoriens erfarenheter”.²⁷ Detta utgör ett intressant forskningsläge eftersom alla tre har forskat om gamla konventionella teorier och dess relevans i moderna konflikter men ingen forskning så vitt jag kan hitta har undersökt Wayne P. Hughes sjökrigsteoriernas användbarhet i en modern konflikt.

1.7 Metod

I denna uppsats kommer jag att behandla en modern marinteoretiker, Wayne P. Hughes. Hans teori ”The Great Constants” kommer att användas som analysverktyg i min fallstudie. På grund av att det är en omfattande och utförligt beskriven teori kommer jag att använda mig av en kvalitativ ansats när jag redogör för Hughes teori i efterföljande kapitel. Detta i syfte att komprimera och göra Hughes teorier tydliga inför min kommande analys.²⁸ För att förtydliga Wayne P. Hughes teori om ”The Great Constants” skriver Hughes under samma kapitel även om ”The Great Trends”, dessa kommer att användas för att förtydliga en liten del av min beskrivning av ”The Great Constants”.

För att analysera och få svar på min frågeställning har jag valt att göra en fallstudie av ME02’s OPLAN och MTCH’s efterföljande erfarenhetsrapport i syfte att göra denna prövning på en så nutida insats som möjligt. En teoristyrd fallstudie är det mest lämpliga på grund av att syftet med denna uppsats är att se om Hughes konventionella teorier är användbara i en

---

²⁶ Olofsson, Clas. *Klassiska sjökrigsteoretiker och deras relevans i Falklandskriget 1982*, Försvarshögskolan, Stockholm, 2009

²⁷ *DMarinO*, 2005. Sid. 47

²⁸ Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2003. Sid. 105-106

nutida konflikt med en okonventionell motståndare. Jag kommer således att tillämpa Hughes ”The Great Constants” som teori på ett verkligt och nutida fall i form av ME02 material.²⁹

Fallstudien kommer att redovisas och analyseras utifrån varje konstant som ingår i Hughes teori och analysen av materialet kommer att ske löpande i texten. Efter att varje konstant har prövats på ME02-materialet kommer en kortare delsummanfattning genomföras för att tydliggöra vad analysen kommit fram till.

Nackdelen med att göra en fallstudie på endast ett fall är att det ofta kan ses som att det inte ger en tillräckligt god generaliserbarhet för att kunna representera hela verkligheten. Detta är jag som författare medveten om. Dock så är inte detta nödvändigt på grund av det inte är syftet med uppsatsen, utan denna uppsats syftar endast till att pröva Hughes teori på ett fall. För att göra den mer generaliserbar kommer ytterligare prövningar att krävas. Trots detta så baseras denna studie på ett fall som inte är unikt i sin kategori, utan ME02 är en av många styrkor av samma typ och kan därför ses som representativt för flera.³⁰

1.7.1 Material och källkritik

Det källmaterial som kommer att användas i min undersökning är ME02:s Operation Plan (OPLAN) som tilldelades styrkan innan insatsen. OPLAN ME02 är en order och en förstahandskälla som jag erhållit av högkvarteret (HKV). Dokumentet är inte ändrat i sig, dock saknas vissa delar som är sekretessbelagda. MTCH slutrapport av ME02 är ett öppet dokument som tagits fram i syfte att dokumentera de viktigaste erfarenheterna som dragits under insatsen. Den fyller sitt syfte eftersom den används för att fylla de taktiska luckor som inte framgår i OPLAN. För att förtydliga mina antaganden och resonemang ur OPLAN och MTCH slutrapport kommer jag att använda mig av en kompletterande källa som utgörs av en kvalitativ intervju med en av ME02:s tre vaktchefer, Örlogskapten Pelle Egnell.

Syftet med att göra en kvalitativ intervju var att mötet med vaktchefen skulle baseras på en föreläsning om ME02 som Egnell tidigare föredragit. Denna föreläsning hölls under kursen marintaktik vilket gjorde att jag visste att ME02:s uppträdande var en punkt som Egnell talade om. Intervjun inleddes som planerat med detta i hopp om att få svar på så mycket som möjligt

---

²⁹ Denscombe, Martyn, *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2009. Sid. 63

³⁰ Ibid. Sid. 69

utan att styra informanten för mycket. Utefter det som togs upp i föreläsningen nyttjades min intervjuguide (Bilaga 1) som komplement för att få svar på ytterligare områden som var av intresse för min undersökning. Detta skedde mer i en samtalsform än en intervju.³¹

Mötet i sig syftade till att förtydliga och fylla ut både generella och taktiska luckor som uppstått i samband med att mycket material saknas ur OPLAN på grund av att det inte har varit öppna källor utan varit sekretessbelagd information. Den kritik som kan riktas mot intervjun är att den kan anses som inte tillräckligt valid då den baseras på en persons erfarenheter, därför används den endast som komplement för att styrka mina antaganden utifrån det skrivna materialet.

2. Teori

2.1 Wayne P. Hughes Jr

Kommendör Wayne P. Hughes Jr är en av nutidens största militärteoretiker i marintaktik och är aktiv än idag.³² Under hans trettioett år i flottan har han varit fartygschef på två större fartyg, tjänstgjort som analytiker på tre olika staber, undervisat i marina uppdrag på Pentagon och varit chef över marinutbildningen mellan 1975-1977.³³ Hans verk *Fleet Tactics and Coastal Combat* är en uppföljare och uppgradering av hans första verk som kom ut 1986 och då bara hade titeln *Fleet Tactics*. Den andra upplagan, uppföljaren, vilken jag kommer att använda för min teori, kom ut år 2000. Wayne P Hughes genomgående tema och slutsats i boken är som det står på första raden i introduktionen ”*Fire effectively first!*”³⁴. Detta är som sagt ett verk som utgår från ”missilåldern” där två konventionella styrkor krigar mot varandra och allt syftar till att sätta motståndaren ur stridbart skick. Även om boken behandlar kuststrid berör Hughes aldrig något om strid med en okonventionell motståndare. Därför passar hans teorier in i min undersökning och därför har jag valt att låta hans taktiska teorier om ”The Great Constants” stå som grund till denna undersökning.

---

³¹ Johannessen & Tufte, 2003. Sid. 71

³² Werner, Christopher, *Den blå boken: marina stridskrafter ur ett militärteoretiskt perspektiv*, Krigsvetenskapliga institutionen, Försvarshögskolan, Stockholm, 2002. Sid. 31

³³ Hughes, 2000. Slutord

³⁴ Ibid. Sid. Foreword to the second edition.

2.2 Wayne P. Hughes "The Great Constants"

2.2.1 Maneuver (Rörlighet/Fart/Manöver)

Som Hughes beskriver är det svårt att definiera när ett sjökrig börjar, om det är utväxlandet av eld mot varandra som startar kriget, eller om det redan är när flottstyrkorna börjat manövrera sina fartyg ute på havet som det hela startar. Hughes menar att det inte är bara är verkan av eld som symboliserar kriget, utan att det är den tidigare manövreringen som lett till möjligheten att kunna sätta in medel i form av verkan mot motståndaren.³⁵

Historiskt sett har manövreringens syfte varit att etablera en så överlägsen position gentemot motståndaren och att uppnå den taktiskt bästa positionen för att kunna sätta in och koncentrera verkan på motståndaren så fort som möjligt. I dagens konventionella konflikter med den utvecklade teknologin har inte manövreringen av fartyget lika stor betydelse eftersom ett fartyg i dagsläget inte har en möjlighet att endast manövrera sig ur en snabbgående missils porté.³⁶

Dock är rörlighet och manöver fortfarande en viktig konstant i den nutida konventionella krigföringen, på grund av att fartygen fortfarande måste uppnå en överlägsen position. Fart och tid krävs för att få möjligheten att sätta in verkan mot motståndaren och detta positionssökande är den taktiske chefens uppgift. Det vill säga att hitta den optimala positionen är målet, där medlet för att uppnå detta är fart och tid.³⁷

För att få en högre maxhastighet i ett större krigsfartyg ökar kostnaden och vikten och det tar mer utrymme beskriver Hughes. Ett problem som lätt kan uppstå när en flotta har väldigt snabba fartyg är att det oftast finns ett eller flera fartyg som inte går lika snabbt vilket skapar ett taktiskt problem. På grund av att hela styrkan ändå måste röra sig lika sakta som det långsammaste fartyget. Hughes förespråkar istället en styrka som är jämnsnabb där hela enheten taktiskt kan lägga upp en plan för hur framryckningen skall ske utan att behöva lämna någon i kölvattnet.³⁸

---

³⁵ Hughes, 2000. Sid. 203

³⁶ Ibid. Sid. 204

³⁷ Ibid. Sid. 204

³⁸ Hughes, 2000. Sid. 204-205

Hughes tar även upp att de få gånger som analys har lyckats genomföras av effektiviteten av fart, har farten och rörligheten oftast varit mer fördelaktig i den defensiva, och inte i den offensiva taktiska manövern.³⁹

Hughes poängterar även nyttan av att använda sig av hangarfartyg, och hur hangarfartygens egen fart kan reduceras på grund av att den kompenseras av flygplanens fart. Han skriver att genom att halvera framdrivningseffekten hos moderfartyget blir det bara en 20 procentig förlust i fart, men uthålligheten ökar samt att ljudet i vattnet minskas markant, vilket är viktigt när det kan finnas ubåtar i närheten som signalspanar efter dig. Hughes påstår även att det ibland kan vara mest fördelaktigt att framföra fartyget riktigt sakta, eller att det ibland till och med kan vara värdefullt att ligga stilla till ankars. Hughes avslutar med att säga att om teknologin medför möjligheten till att få en snabbare framfart utan att något annat måste kompenseras för, då skall detta nyttjas. Men när teknologin endast ger fart, och fartygen blir tvungna att skära ned på något annat för att kompensera, är det inte längre värt det.⁴⁰

2.2.2 Firepower (Verkan/Eld)

Hughes anser att den part som först taktiskt tillämpar offensiv kraftsamling av eld går segrande ur striden. Om den egna enhetens vapen har en längre effektiv räckvidd än motståndarens skall hans mål vara att förgöra fienden genom att stå utanför motståndarens verkansfält och koncentrera sin egen eld tillräckligt för att sätta motståndaren ur stridbart skick. Om motståndaren däremot har en längre verkansräckvidd än den egna enheten, måste den egna enheten vara tillräckligt stark att den kan ta några träffar men fortfarande ha tillräcklig styrka kvar för att fullfölja uppdraget.⁴¹

För den taktiske chefen menar Hughes att det viktigaste målet med striden är att koncentrera tillräcklig verkan på motståndaren innan motståndaren gör detsamma mot dig. Om detta inte är målet, skall enheten inte ge sig ut i striden, utan då bör istället målet vara undvika fiendestyrkan för att överleva. Hughes beskriver att ett fartyg inte kan tillämpa en defensiv taktik på samma sätt som förband gör i striden på land, utan en flottstyrka måste hela tiden vara exponerad och söka möjligheten till att skjuta effektivt först.⁴²

---

³⁹ Ibid. Sid. 205

⁴⁰ Ibid. Sid 207-208

⁴¹ Ibid. Sid. 206

⁴² Hughes, 2000. Sid. 206

Dock när det handlar om den egna enhetens verkan, anser Hughes att enheten måste var försiktig med att inte överskatta effektiviteten hos sina vapensystem utan faktiskt se till verkligheten, utfallet och strida därefter.⁴³

*The reconciliation lies in this: even though tacticians will need more offense than they foresee, the offensive capacity for great destructiveness and potential decisiveness will still exist.*⁴⁴

Hughes menar alltså att den som leder striden alltid kommer att behöva vara mer offensiv än vad han kunnat förutse, på grund av att den offensiva kapaciteten alltid kommer vara nyckeln till det avgörande slaget eftersom destruktiviteten syftar till det avgörande slaget. Den som nyttjar det offensiva handlandet tillsammans med en effektiv verkan kommer att gå segrande ur striden.⁴⁵

2.2.3 Counterforce (Skydd och Motverkan)

Enligt Hughes har möjligheten till att försvara sig mot fiendens verkan börjat avta kraftigt sedan ”missilåldern” startade och att det viktigaste motmedlet en flottstyrka har är att förstöra eller avvärja motståndarens verkan, eftersom att dagens vapen ofta sätter ett fartyg ur stridbart skick efter bara ett fåtal träffar.⁴⁶ Hughes staplar upp fyra stycken korta påståenden om motverkan:

- Under korta perioder och i sällsynta fall kan en defensiv taktik vara applicerbar i sjökriget, men den defensiva taktiken kommer aldrig att vara mer fördelaktig än offensiven. Till skillnad från Clausewitz's med fleras påståenden om att defensiven alltid är den starka variabeln i kriget på land, kommer alltid den defensiva förlora till sjöss.⁴⁷
- Defensivt agerande är ofta bara ett sätt att dra ut på tiden och inte ett sätt att söka möjligheten till att själv kunna verka effektivt. Men om det inte krävs för mycket kraft

---

⁴³ Ibid. Sid. 207-208

⁴⁴ Ibid. Sid. 208

⁴⁵ Ibid. Sid. 208

⁴⁶ Ibid. Sid. 208

⁴⁷ Werner, 2002. Sid. 91

att försvara sig, kan nya medel hittas för att förhindra nya hot.

- Det defensiva agerandet kommer ibland att kunna framstå som mer effektivt än vad det framstod som under planeringsskedet, eftersom den offensiva inte kommer att vara lika effektiv i fredstid.
- Både offensiven och defensiven kommer att vara aktuella redan från början i ett krig. Men offensiven är den som kommer utmärka sig mer i kriget.⁴⁸

En annan variabel som Hughes också anser att en flottstyrka måste ha i åtanke är att en flotta inte är ersättningsbar. På havet har inte enheterna samma möjlighet till skydd/skyl, överlevnadsförmåga, eller återhämtning som andra enheter har på land. Utan de motmedel som historiskt sett varit till en flottas fördel, har varit flottstyrkornas möjlighet till rörlighet och potentialen för koncentration av eld.⁴⁹

2.2.4 Scouting & Antiscouting (Underrättelseinhämtning och motmedel)

Sökandet efter information är det som Hughes kallar för *scouting*, i stort handlar det om spaning, övervakning, analys och alla andra former av informationsinhämtning som ingår under termen informations operationer. Hughes inleder sitt avsnitt om scouting med ett väldigt tydligt citat från Sun Tzu som lyder:

*Now the reason the enlightened prince and the wise general conquer the enemy whenever they move and their achievements surpass those of ordinary men is foreknowledge. What is called "foreknowledge" cannot be elicited from spirits, nor from the gods, nor by analogy with past events, nor from calculation. It must be obtained from men who know the enemy situation.*⁵⁰

Meningen med citatet är således att det krävs att du har förkunskap om din fiende innan du går in i striden med honom. Detta går varken att uppnå genom andliga ritualer eller beräkningar, utan uppnås endast genom att ha så stor kunskap som möjligt om fiendesituationen.

En sjöofficer har historiskt sett alltid sökt efter fiender som varit inom sin vapenräckvidd i

---

⁴⁸ Hughes, 2000. Sid. 208-209

⁴⁹ Ibid. Sid. 209

⁵⁰ Ibid. Sid. 210

syfte att kunna sätta in verkan mot fienden. Men Hughes beskriver att den tiden är förbi, teknologin med sina långdistansmissiler och GPS system har förändrat förutsättningarna kraftigt och alla gamla erfarenheter om sjöfartskrig är nu oanvändbara. Sökandet i dagens krig verkar istället aldrig ha något slut utan sökandet efter varandra sker redan långt bortom den visuella horisonten.⁵¹

Genom åren har sökandet efter fienden utvecklats i samband med teknologin. Under första världskriget bestod scoutingen av mer än att bara söka visuellt med skepp och flygplan, redan då hade styrkorna börjat signalspana och lyssna efter varandra. Mellan krigen⁵² började militären även att använda sig av plan för att upptäcka, följa och målange motståndaren vilket gjorde att avstånden ökade markant i sökandet efter fienden. I det moderna sjökriget som Hughes beskriver det, är nyttjandet av sjöflyg tillsammans med radar en taktik som inte skall underskattas. Här blir istället frågan hur enheterna ska använda sig av systemen på bästa sätt för att uppfylla syftet med uppdraget.⁵³

Hughes avslutar med: den enhet som behärskar *scouting* på bästa sätt, kommer inte bara att kunna attackera effektivt först, utan också uppnå det avgörande slaget först.⁵⁴

På samma sätt som det egna sökandet är beskrivet menar Hughes att om du gör detta mot din motståndare, måste du alltid räkna med att motståndaren kommer att försöka göra detsamma mot dig. Historiskt beskriver Hughes att antiscouting var något så enkelt som att nyttja krutröken som bildades på slagfältet eller till sjöss för att dra sig ur striden. Det militären senare gjorde i samband med att vapensystemen växte var att motmedel utvecklades vilket gjorde att fartygen kunde undgå och motverka att bli träffade. Detta kunde exempelvis uppnås genom att skjuta upp rökridåer som skyl eller genom att skjuta upp magnesiumridåer eller liknande för att skapa ett skenmål som missilen istället låser på.⁵⁵

I och med att räckvidden och effekten ökade i vapensystemen insåg styrkorna efterhand att det inte längre var möjligt för ett fartyg att ta emot flera träffar som dessa historiskt sätt har kunnat. Detta ledde till att styrkor världen över istället började fokusera på att försämra

---

⁵¹ Hughes, 2000. Sid. 210-211

⁵² Första och Andra Världskriget

⁵³ Hughes, 2000. Sid. 211-212

⁵⁴ Ibid. Sid. 212

⁵⁵ Ibid. Sid. 196-197

motståndarens möjlighet att upptäcka, spåra och mällåsa på enheterna. Bara att utnyttja vädret eller nattens mörker blev till en fördel vad gäller *antiscouting*.⁵⁶

Radar visade sig bli ett av det mest nyttjade systemen för målsökning på långa avstånd, men på grund av detta utvecklades ett motsystem som var passivt och endast tog emot motståndarens sända radarvågor. Detta gjorde att enheterna tidigt kunde få information om att någon spanar efter dig i en viss bäring.⁵⁷

På samma sätt som radarn och dess motmedel skapades i takt med utvecklingen, blev utfallet detsamma med kommunikationstekniken. I samband med att kommunikationen blev trådlös och ledningen av enheterna började ske via radio, började styrkorna nu lyssna efter varandras radiotrafik för att få information. Detta ledde till att radiotrafiken blev kodad, allt från att kryptera åtkomsten av nätet till radiodisciplin. Som Hughes beskriver det, ända sedan Första Världskriget har militären varit tvungen att utgå ifrån att om du sänder något, kommer fienden att försöka lyssna.⁵⁸

2.2.5 C2 and C2CM (Ledning)

I stort handlar C2 om att få alla dessa ovan nämnda konstanter att fungera i symbios med varandra för att kunna utföra uppdraget och att agera snabbare än motståndaren. För att kunna uppnå detta måste den egna beslutscykeln gå snabbare än motståndarens.

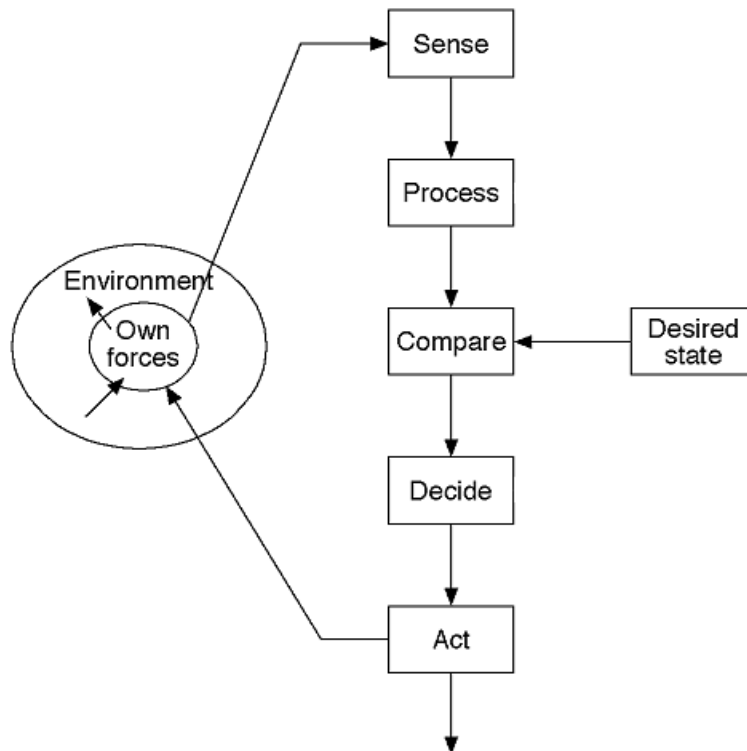
Hughes tar i det här kapitlet hjälp av Dr. J. S. Lawson för att förklarar begreppet C2 som han beskriver som *command and control*, vilket således betyder hur befälet nyttjar sin befogenhet för att styra sina styrkor mot målet. För att förstå hela den beslutscykeln som befälet måste gå igenom innan han ger en order kan förklaras genom *Lawsons Command and Control Cycle*.

---

⁵⁶ Hughes, 2000. Sid. 197

⁵⁷ Ibid. Sid. 197

⁵⁸ Ibid. Sid. 198

Lawson's model for
command and control
(Lawson, 1978)

59

Som kan ses på bilden utgår den ifrån den egna enheten (Own Forces), därifrån befälet leder sin styrka. Det första befälet måste göra är att skapa sig en omvärldsuppfattning och en position som fungerar att leda ifrån. Detta symboliseras i bubblan omgivning (Environment) och kan kopplas ihop med konstanten *maneuver*.⁶⁰ Sense handlar till stor del av att använda sina system på bästa sätt för att spana, övervaka och få underrättelser om fienden (*Scouting*). Under rubriken Process hanteras och analyseras underrättelserna som genererar i information, som därefter ska jämföras (Compare) med de egna målen och dess relevans för uppdraget.⁶¹ Slutligen när underrättelserna har gått igenom hela processen är det befälet som beslutar (Decide) vad som skall göras och agerar därefter (Act).⁶²

Denna process som är beskriven ovan ska ses som en tvåsidig process och att den även gäller för motståndaren. Det betyder alltså att denna process måste genomföras snabbare och bättre av den egna styrkan för att få kontroll över striden. Det vill säga att den liknande process som sker hos motståndaren, är den process som den egna enheten måste göra snabbare och bättre

⁵⁹ Hughes, 2000. Sid. 213

⁶⁰ Ibid. Sid. 215

⁶¹ Ibid. Sid. 214-216

⁶² Ibid. Sid. 214

för att inte hamna i underläge, det är detta som Hughes kallar för C2CM. Vilket på engelska betyder *Command and Control Countermeasures*.⁶³

Hughes poängterar vissa delar för att processen ska fungera så problemfritt som möjligt och beskriver vikten av samordning av styrkorna för att uppnå maximal framgång, detta både i ett offensivt och defensivt läge. I det offensiva läget handlar det om att koncentrera styrkorna i de områden som är viktiga och slå till mot fiendens svaga punkt.⁶⁴

Det som är fördelaktigt och önskvärt i det defensiva handlandet när motståndaren har övertaget, är att så fort någon enhet i styrkan känner sig hotad, ska varje enskild enhet kunna agera självständigt och ha möjligheten att snabbt kunna sätta in motmedel och verkan mot fienden. Detta på grund av att i en defensiv situation finns det inte tid för befälet att ge fulla order till samtliga enheter utan befälet måste vara den som ser till hela situationen.⁶⁵ Detta beskrivs bra i ett citat som Hughes använder som är citerat från befälhavaren Arleigh Burke.

*There is no time in battle to give orders. People must know what they do before they go into battle.*⁶⁶

Detta visar ytterligare på vikten av självständighet, inte bara på enheten i allmänhet utan vikten av att varje individ i besättningen vet sin enskilda uppgift och vad denne ska göra när väl striden börjar. Hughes beskriver även hur viktigt det är att ha kontroll över sina enheter och utfallet i striden. Utfallet måste leda mot målet, detta uppfylls genom kontroll. Kontroll uppnår du som befäl genom att kommunicera, att visuellt se och genom att använda dina elektroniska hjälpmedel effektivt. Annars kommer du aldrig veta om ditt handlande är effektivt.⁶⁷

Utöver detta är tid och timing två variabler som måste tas i beaktande. Det befälet beslutar sig för att genomföra, måste ske snabbt och vid rätt tillfälle för att få optimal effekt. Denna process blir väldigt beroende av den tid som operatörerna tar på sig för att få fram underlag till beslutet. Därför är det viktigt att varje individ vet vad som ska göras och att

---

⁶³ Hughes, 2000. Sid. 176

⁶⁴ Ibid. Sid. 216

⁶⁵ Ibid. Sid. 216

⁶⁶ Ibid. Sid. 216

⁶⁷ Ibid. Sid. 217

kommunikationen är tydlig i syfte att informationen ska slippa gå onödigt många steg innan den når beslutsfattaren. Detta uppnås genom gott samarbete och mycket träning.⁶⁸

3. Redovisning och Analys av empiri

3.1 Operation Atalanta

Operation Atalanta är en EU-insats som påbörjades i december 2008 med flera FN resolutioner som stöd.⁶⁹ Styrkan leds av den brittiske operationelle chefen från Northwood i Storbritannien där det Operationella Högkvarteret (OHQ) är baserat. Styrkechefen (Force Commander, FCdr) leder tillsammans med sin stab (Force Headquarter, FHQ) alla deltagande enheter i insatsområdet. FCdr befattningen och huvudmannskapet i FHQ rotter kontinuerligt mellan medlemsländerna och dessa befattningar förfångades av ME02 mellan april 2010 intill mitten av augusti samma år.⁷⁰

Operation Atalantas fullständiga mandat:

- *The protection of World Food Programme (WFP) vessels delivering aid to displaced persons in Somalia and the protection of African Union Mission in Somalia (AMISOM) shipping.*
- *The deterrence, prevention and repression of acts of piracy and armed robbery at sea off the Somali coast.*
- *The protection of vulnerable shipping off the Somali coast on a case by case basis.*
- *In addition, the EU NAVFOR also contributes to the monitoring of fishing activities off the coast of Somalia.*⁷¹

För att förtydliga operationens mandat och tillika de huvuduppgifter som skulle hanteras av ME02 innebär det att den svenska styrkan ska skydda WFP:s och AMISOM:s transporter av nödhjälp till Somalia samt skydda övrig sårbar trafik. Den svenska styrkan skall även avskräcka, förebygga och förhindra sjöröveri och väpnat rån samt övervaka fiskeriverksamheten längs med Somalias kust.

---

⁶⁸ Hughes, 2000. Sid. 217

⁶⁹ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 3. Säkerhetsrådets resolutioner 1838, 1846 & 1851, med stöd av 1814, 1816, 1831 & 1950

⁷⁰ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014

⁷¹ <http://eunavfor.eu/home/about-us>. 2013-04-15, 1400

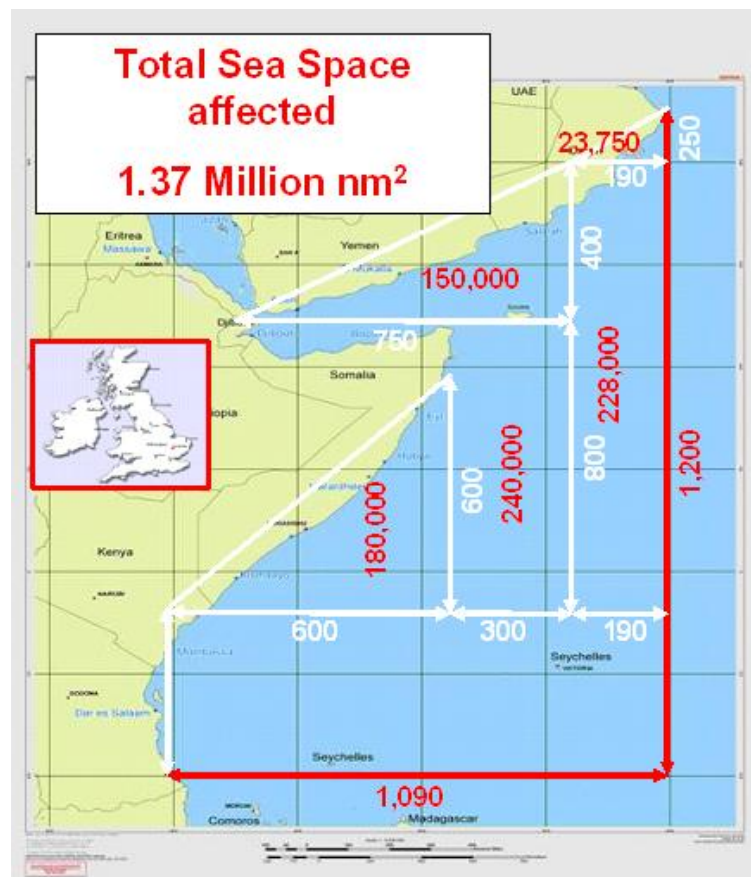
3.2 "The Great Constants" i en nutida insats

Empirin kommer nedan att redovisas och analyseras i fem olika delar. Empirin redovisas och analyseras utifrån varje enskild konstant, följt av en kort delsammanfattning för att tydligöra resonemanget. Slutligen kommer resultatet att redovisas och diskuteras och slutsatser kommer dras i efterföljande kapitel.

3.2.1 Rörlighet/Fart/Manöver (Maneuver)

De uppgifter som ska lösas av ME02 är styrda av EU-NAVFOR, det är även de som styr vart dessa uppgifter ska lösas och detta kallas för "Area Of Operation"(AOO). Området är, som kan ses i den bild jag erhöll av vaktchefen under vår intervju, storleksmässigt större än både Storbritannien och Irland tillsammans och ME02 har löst uppgifter i större delen av hela operationsområdet, från Adenviken i norr till Tanzania och Seychellerna i söder.⁷²

En stor framgångsfaktor gentemot det överväldigande insatsområdet och de ställda uppgifterna har varit den ombordbaserade Helikopter 15 enligt den Marintaktiska chefen. Enligt de uppgifter som framgår i OPLAN utökas HMS Carlskronas möjligheter avsevärt. Den taktiska transporten av personal och materiel samt möjligheten till CASEVAC⁷³ hade inte varit möjlig utan den ombordbaserade helikoptern. Istället hade HMS Carlskrona varit helt beroende av andra enheter.⁷⁴

De uppgifter gällande övervakning och underrättelseinhämtning visar tydliga tecken på hur styrkan valt att utnyttja den rörelsefrihet och manöverkapacitet som helikoptern medger. Genom att helikoptern används som

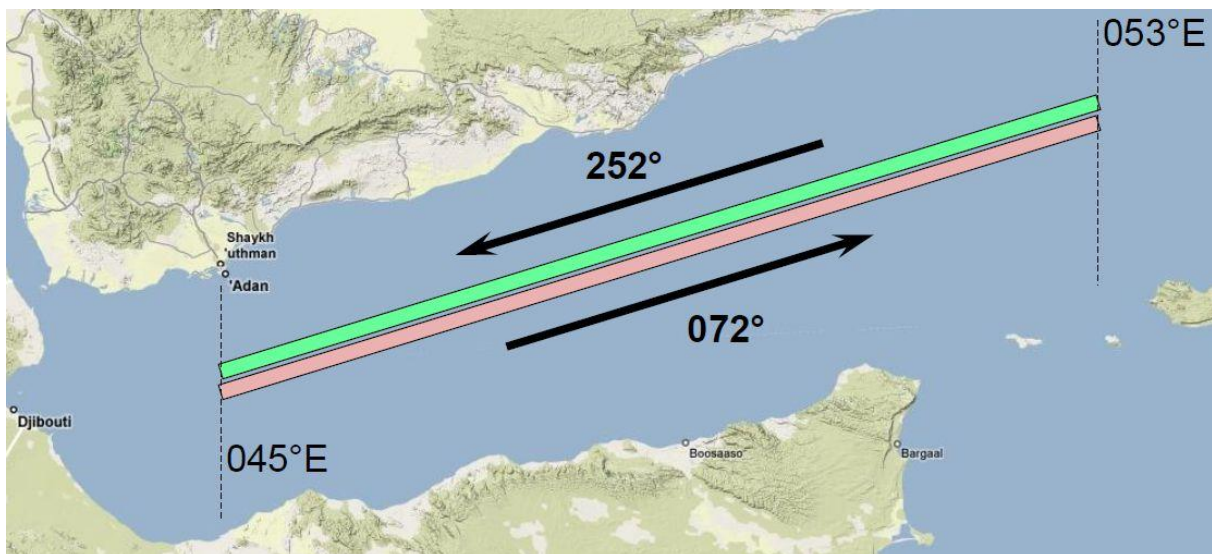
⁷² MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 26

⁷³ Casualty Evacuation

⁷⁴ OPLAN ME02, ANNEX H, AIR OPERATIONS. Sid. 1

komplement för ytövervakning, lokalisering och identifiering ökar HMS Carlskrona sina möjligheter avsevärt för att få en bättre lägesbild av insatsområdet utan att själva behöva röra sig markant.⁷⁵ Även uppgifterna gällande insats mot sjömål tyder på att helikopters och EMF⁷⁶ rörlighet är av stor betydelse för lösandet av operationens huvuduppgift som är att skydda både nödhjälps transporter och civila fartyg.⁷⁷

Det enorma operationsområdet skapar även en uthållighetsfråga för den svenska styrkan på grund av att HMS Carlskrona inte har någon möjlighet att bunkra under gång. När HMS Carlskrona utgår fullbunkrad från hamn klarar hon sig i 10-12 dagar. Detta gör att Hughes teori om fart och framdrivningseffekt blir väldigt applicerbart på ME02. Enligt Vaktchefen patrullerar HMS Carlskrona aldrig i full fart, utan styrkan fokuserar istället på att använda sina sensorer, helikopter och EMF för att ha möjlighet att täcka så stor yta som möjligt.⁷⁸ Det som också har skett taktiskt, på grund av det enorma insatsområdet, är att fokus har lagts på nyckelterräng. EU-NAVFOR upprättade en så kallad IRTC⁷⁹ som ni kan se i bilden nedan genom Adenviken där styrkan garanterade säker genomfart för handelsfartyg.

Utöver denna rekommenderade genomfartskorridor för handelsfartyg grundades även ett rutnät som möjliggjorde samordning och optimal styrkefördelning i området.⁸¹ Enheterna i Operation Atalanta blev således tilldelade ett visst antal rutor som till exempel HMS

⁷⁵ OPLAN ME02, ANNEX H, AIR OPERATIONS. Sid. 1

⁷⁶ Embarked Military Force

⁷⁷ OPLAN ME02, ANNEX H, AIR OPERATIONS. Sid.1

⁷⁸ Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

⁷⁹ International Recommended transit corridor

⁸⁰ <http://www.shipping.nato.int/operations/OS/Pages/GroupTransit.aspx>. 2013-05-14. 1010

⁸¹ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 27

Carlskrona själv hade ansvar för att patrullera och säkra för den civila handelstrafiken. När HMS Carlskrona patrullerade detta område uppnådde styrkan en *överlägsen position* gentemot piraterna. Detta ledde till att riskerna minimerades för handelsfartygen, och användningen av Helikoptern samt EMF gjorde att området kunde utökas ytterligare vilket ledde till att ME02 kunde täcka av ett ännu större område än tilldelat.⁸²

En av ME02:s huvuduppgifter var som ovan beskrevs att skydda WFP och AMISOM-transporter. Detta är en uppgift som är styrd till tid och rum av den orsaken att denna uppgift inte bara kan lösas genom att vara i närheten, utan när eskort genomförs innebär det att HMS Carlskrona följer fartygen och skyddar objekten från punkt A till punkten B. Här beskriver MTCH i sin slutrapport hur viktig och användbar den ombordbaserade helikopter 15 och EMF var. Deras möjlighet till *rörelse* genom att snabbt kunna verka mot misstänkt piratverksamhet i skyddsobjektets närhet blev mycket användbar. Genom att snabbt kunna lyfta med helikoptern och ta sig ut till upptäckta fartyg, kunde snabbt en första bedömning göras och på så sätt klargöra om det faktiskt existerade ett hot. Fanns det ett hot satte chefen in EMF som kunde göra en grundligare kontroll och genomsöka det misstänkta fartyget. På det här sättet och genom den här taktiken optimerade styrkan sitt skydd vilket ledde till att några pirater aldrig ens hann komma i närheten av skyddsobjektet.⁸³

Som det beskrivs i teorikapitlet, förespråkar Hughes nyttjandet av hangarfartyg i syfte att det egna fartygets fart kan reduceras på grund av att den kompenseras av flygplanens fart. Detta blir väldigt applicerbart på HMS Carlskrona om hon ses som hangarfartyget och helikoptern och EMF för flygplanen som står för enhetens möjlighet till *rörlighet* och *fart*.

Delsammanfattning

Rörelse, fart och manöver är som Hughes beskriver det en konstant som flottstyrkor alltid kommer behöva sträva efter. Även om HMS Carlskrona inte är speciellt långsam i sig går hon sällan i full fart som det beskrivs av vaktchefen, utan istället fokuseras det på att komma i rätt position. Detta i syfte att kunna nyttja sensorerna och de ingående enheterna för att kompensera HMS Carlskronas rörlighet och fart.

---

⁸² MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 27, framgår även i: Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

⁸³ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 27

3.2.2 Verkan/Eld (Firepower)

Hughes inleder sitt begrepp om *Firepower* med att förklara att den som taktiskt tillämpar offensiv kraftsamling först blir den part som går segrande ur striden, den som förgör fienden först vinner. Detta kan i en första ansats kännas som att det inte överhuvudtaget är applicerbart på uppgifterna som var ställda ME02 vilket är helt förståeligt eftersom att uppgifterna inte konkret syftar till att förgöra en fiende. Men kopplat till tre av fyra huvuduppgifter som är ställda ME02 tyder dessa på att *våld* och *vapenverkan* är något som styrkan kan vara tvungen att använda för att lösa uppgiften.⁸⁴

När situationen eskalerat så mycket att styrkan blir tvungen att ta till *våld* eller *vapenverkan* menar jag att detta blir lika applicerbart som på en flottstyrka. ME02:s vapenräckvidd gentemot motståndarens blir genast till en fördel eftersom att HMS Carlskrona är bestyckade med flera 40 mm kanoner samt flertalet kulsprutor, även helikoptern har beväpning i form av en ombordbaserad prickskytte samt HMS Carlskronas beväpnade EMF-styrka.⁸⁵ Detta gör att ME02 får en kraftig vapenöverlägsenhet eftersom att motståndarens möjligheter till *verkan* endast består av ett par AK47 och någon RPG⁸⁶.

Går det så långt att nöden kräver *vålds användning* är även ME02:s syfte att vinna striden och påtvinga motståndaren dess vilja. För att detta ska vara genomförbart och juridiskt korrekt i en nutida konflikt som ME02 krävs det riktlinjer. Dessa riktlinjer tillika insatsregler ingår i OPLAN och styr när *våld* och *vapenverkan* är befogat och benämns för Rules of Engagement (ROE).⁸⁷

Precis som det står i ROE regleras ME02 av dessa insatsregler vid lösandet av uppgift. Vid skydd av sjöfart får ME02 utöva ett minimum av *våld* i syfte att skydda sig själva, fartyget och dess besättning. Minimum av *våld* medges även ME02 av övriga EU-NAVFOR enheter samt andra enheter, styrkor eller personer i anslutning till det fartyg som skyddas. Nödvärnsrätten ligger utanför ROE och kräver inte speciellt nationellt tillstånd för *vålds användning*. När dock inte nödvärn föreligger krävs det nationellt stöd för att *våld* och

---

⁸⁴ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 4

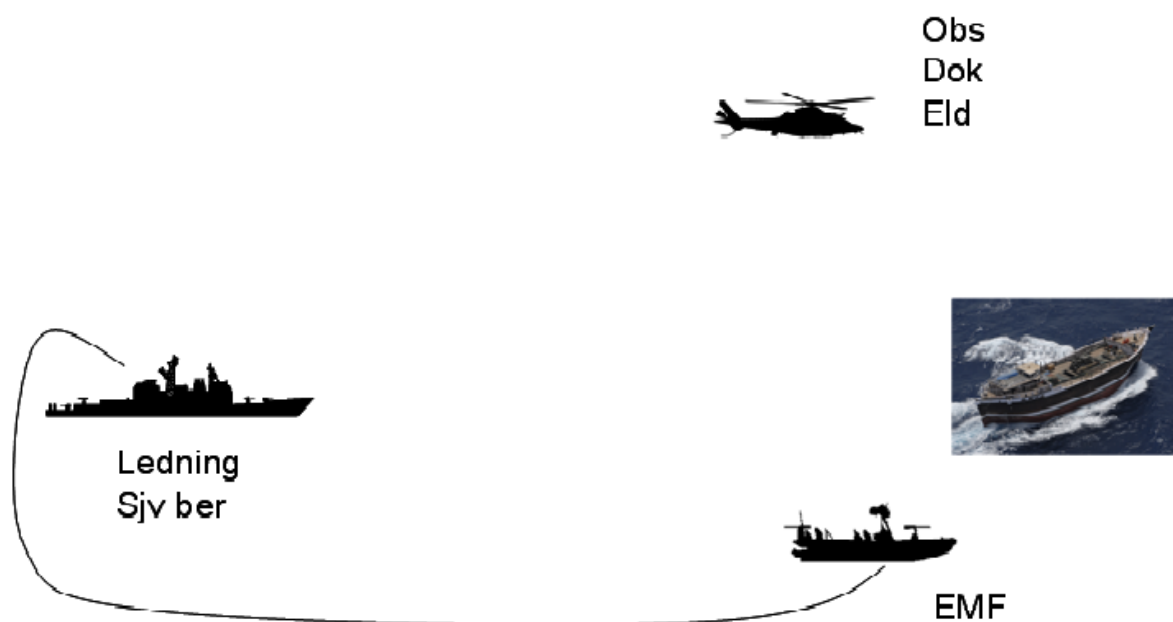
⁸⁵ <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Materiel-och-teknik/fartyg/HMS-Carlskrona/>, 2013-05-09, 1050. Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

⁸⁶ Daniels, 2012. Sid 36-37. AK47 Automat karbin modell 1947 (Kalashnikov), RPG Rocket Propelled Grenade.

⁸⁷ OPLAN ME02, ANNEX E, ROE. Sid.1

dödligt våld ska medges. Även rätten till självförsvar påverkas inte av EU-NAVFOR insatsregler utan gäller ”oinskränkt och universellt i enlighet med nationell lagstiftning”.⁸⁸

Ett fiktivt scenario som vaktchefen beskrev i vår intervju om hur HMS Carlskrona agerar taktiskt vid en kapningssituation är när ett handelsfartyg är under attack och ropar upp på radion efter hjälp. Om HMS Carlskrona ligger inom tillräcklig räckvidd för att svara på incidenten skickas helikoptern snabbt upp i luften och flyger till objektet för att skapa en lägesbild. Väl vid objektet genomförs observation, dokumentation och i värsta fall påbörjas avvärjning av kapningen med hjälp av *verkan*. Samtidigt sjösätts EMF som sätter högsta fart mot objektet precis som bilden åskådliggör.⁸⁹

90

Att tillägga är att vid detta läge tar HMS Carlskrona på sig det utsatta objektets nödvärnsrätt och får därför agera mot piraterna med så mycket *våld* som nöden kräver. Således blir det viktigt för de svenska styrkorna att agera offensivt och avvärja kapningsförsöket innan piraterna hinner borda objektet för att när väl piraterna tagit kontroll över fartyget blir det för

⁸⁸ OPLAN ME02, ANNEX E, ROE. Sid.2

⁸⁹ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 27 framgår även tydligt i: Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

⁹⁰ Föreläsningsunderlag, från: Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

svårt att genomföra en militärinsats utan att besättningens säkerhet och liv riskeras.⁹¹

När helikoptern närmar sig objektet har den förhoppningsvis en så avskräckande effekt att piraterna avbryter kapningen och på så sätt ger *verkan*, men i yttersta fall har helikoptern mandat att avge *vapenverkan* med sin prickskytt som är baserad i helikoptern. När sedan EMF har tagit sig till objektet är deras uppgift att ta kontroll över situationen, detta sker beroende av situation med hjälp av en bordningsoperation.⁹² I det här läget har styrkan övertaget eftersom att möjligheten till *verkan* är betydligt större hos ME02 än hos piraterna, både genom att EMF är väl beväpnade samt skyddet som helikoptern utgör med sin prickskytt. Under tiden som detta sker sätter HMS Carlskrona högsta fart mot objektet för att kunna understödja och finnas tillgängliga så nära som möjligt och för att i ett senare skede kunna omhänderta piraterna.⁹³

Delsammanfattning

Kopplat till Hughes begrepp om *verkan* och dess innebörd anser jag att teorin delvis är applicerbar på denna typ av konflikt. Dock krävs det att innebörden tolkas och genomförs på ett någorlunda annat sätt än vad som Hughes exakt förespråkar, speciellt vad gäller nyttjandet av vapensystemen med tanke på våldstrappan och den juridiska rätten till våldsutövandet. *Verkan* har istället under denna insats haft en annan innebörd, här har strävan varit att *verkan* ska uppnås genom en så liten *våldsanvändning* som möjligt. Detta till exempel genom att visa närvaro och på så sätt avskräcka piraterna.

3.2.3 Skydd och Motverkan (Counterforce)

Den motståndare som ME02 möter utanför Somalias kust är en okonventionell motståndare som använder sig av irreguljära metoder. Svårigheten blir således att styrkan från början inte vet vilka som är motståndare och vilka som bara är vanliga fiskare. Som vaktchefen beskriver i intervjun är att många skiffar påstår sig bara vara vanliga fiskare, vilket de också faktiskt är på förmiddagen, men att samma personer under eftermiddagen nyttjar samma båtar för att utföra kapningar.⁹⁴ Detta gör att Hughes teorier om *motverkan* blir svåra att applicera på denna typ av konflikt med anledning av att Hughes endast förespråkar en offensiv framförhållning för att den egna enheten inte ska riskera att bli satt ur stridbart skick.

⁹¹ OPLAN ME02, APPENDIX, X-2. Sid.3

⁹² OPLAN ME02, ANNEX E, ROE. Sid.2

⁹³ Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

⁹⁴ Ibid

Dock blir Hughes teori applicerbar om den endast tolkas som *skydd* av de egna styrkorna. I OPLAN ingår ett dokument kallat *Force Protection* där hela styrkans styrning om riskhantering, riskeliminering och hur skyddet av den Svenska styrkan ska ske under insatsen.⁹⁵ Dessa *Force Protection*-åtgärder kan vara både passiva och aktiva och syftar till att minimera riskerna för ME02. Hur dessa åtgärder blir tillämpade och utförda beror på den aktuella hotnivån och hur hotet är utformat. Hoten och riskerna analyseras i tre olika skeden i syfte att säkerheten ska bli så optimal som möjligt.⁹⁶

Paralleller går även att dra mellan ME02:s ROE och legitimiteten till *motverkan* i form av självförsvar och egenskydd.⁹⁷ Dock krävs det som ovan en viss tolkning för att det ska vara applicerbart utifrån Hughes fastställda teori. Kopplat till problematiken med den irreguljära motståndaren som inte utgör sig för att vara pirat utan en helt vanlig fiskare, ger ME02:s ROE den svenska styrkan ett mandat att faktiskt handla offensivt. ME02 får genomföra obestridda och icke samarbetsvilliga bordningsoperationer för att kunna göra genomsök i syfte att fastställa objektets underliggande intention.⁹⁸

EMF kan ytterligare användas för skydd genom att placeras ombord på ett annat fartyg vid t.ex. eskort. Detta framgår både ur OPLAN och MTCH slutrapport. I OPLAN beskrivs det som stöd till annan nation, detta genom att embarkera EMF ombord på annat fartyg.⁹⁹ Tillika beskrivs samma taktik av MTCH i slutrapporten som en utvecklad förmåga av ME02 som exempelvis att använda EMF som skydd ombord på det eskorterade fartyget.¹⁰⁰

Delsammanfattning

Sammanfattningsvis är begreppet skydd och motverkan applicerbart på ME02:s verksamhet utanför Somalias kust men endast genom att vrida och vända på teorin. Som Hughes teori om *Counterforce* beskrivs under teorikapitlet blir den i sin helhet svår att applicera på ME02:s verksamhet, på grund av att motståndaren är av en helt annan karaktär än den som Hughes grundar sin teori på.

---

⁹⁵ OPLAN ME02, ANNEX J, FORCE PROTECTION. Sid. 1

⁹⁶ Ibid. Sid. 2

⁹⁷ OPLAN ME02, ANNEX E, ROE. Sid. 2

⁹⁸ Ibid. Sid. 2

⁹⁹ Ibid. Sid. 2

¹⁰⁰ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 27

3.2.4 Underrättelseinhämtning och motmedel (Scouting & Antiscouting)

I min intervju med vaktchefen ME02 blev det snabbt tydligt att teorin om *Scouting* och dess innebörd var av stor betydelse för Operation Atalanta i allmänhet och för den svenska styrkan i synnerhet. För att citera vaktchefen ”*Hela operationen är en underrättelse driven operation*”.¹⁰¹

Precis som Hughes beskriver teorin om *Scouting* handlar det om att få kontroll på och lära känna sin motståndare. Detta uppnås genom spaning, övervakning, analys och nyttjandet av alla möjliga tillgångar för att inhämta information. I den Marintaktiska chefs slutrapport framgår tydligt hur den ombordbaserade helikoptern har bidragit till detta.¹⁰²

En av det tre uppgifter som MTCH beskriver i slutrapporten är *Havsövervakning/Baseline Operations/Sea Surveillance Counter Piracy* vilket innebär patrullering och beredskap att avvärja piratattacker i ett tilldelat område. Detta är uppgifter som skall lösas av HMS Carlskrona med hjälp av hennes sensorer för ytövervakning.¹⁰³ Ett av det mest centrala och användbara system för dessa typer av uppgifter är radarn, vilket är det system som även Hughes förespår mest för dessa syften. För återkoppla till avsnittet om rörlighet där jag nämnde rutnätet som nyttjades för samordning av Operation Atalantas enheter kring IRTC, blev de ingående fartygen tilldelade en 20x20 Nm stor ruta var att övervaka. Med de sensortillgångar som HMS Carlskrona har varierar räckvidden och täckningen beroende på vilka förutsättningar vädret skapar. Vidare varierar området som HMS Carlskrona kan ha kontroll över från dag till dag. Däremot skapade tillgången av den ombordbaserade helikoptern möjlighet till kontroll över flera rutor samtidigt vilket var till en stor fördel för styrkan.¹⁰⁴

Den andra uppgiften som MTCH beskriver som berör detta är *Underrättelseinhämtning/Intelligence Suveillance Reconnaissance (ISR)* vilket innebär en utökad underrättelseinhämtning med övervakning och spaning. MTCH beskriver ytligt ME02:s nya operativa koncept kallat för *Focused Operation* vilket har inneburit spaningsuppdrag i

---

¹⁰¹ Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

¹⁰² MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 26

¹⁰³ Ibid. Sid. 27

¹⁰⁴ Ibid. Sid. 27

prioriterade områden för att få ökad kännedom om piratverksamheten.¹⁰⁵

I och med att OPLAN eller MTCH slutrapport aldrig redogör klart för vad konceptet *Focused Operations* innebär förklarar vaktchefen mer ingående vad denna gick ut på. *Focused Operations* var en strävan för hela Operation Atalanta som syftade till att skapa en utförlig informationsbank av piratverksamheten. Metoden gick ut på att intensifiera sökandet längs med kusten i syfte att möta fienden där den kommer ifrån. ”*Istället för att jaga bin i skogen så försökte vi hitta deras bon och påverka dem innan de hittade fartyg till sjöss att kapa*”.¹⁰⁶ Produkten av detta koncept blev i synnerhet ett underlag som *Intelligence* avdelningen på FHQ utvecklade i syfte att öka kännedomen hos hela EU-NAVFOR styrkan.¹⁰⁷

Även ur detta koncepts synpunkt påtalas helikopterns användbarhet av både MTCH och vaktchefen för dessa ISR-uppgifter.¹⁰⁸

Om koppling sker specifikt till helikopterns ställda uppgifter, framgår det tydligt att deras huvuduppgifter främst är övervaknings- och underrättelsebaserade. Utöver taktisk transport och direkta insatser mot sjömål lyder uppgifterna:

- *Ytövervakning – Lokalisera, identifiera, dokumentera*
- *Punktmålsövervakning*
- *Rekognosering*¹⁰⁹

Dessa uppgifter tyder klart på att helikoptern är en stor tillgång för HMS Carlskrona och hennes möjlighet att skapa sig kontroll och kännedom i insatsområdet. Utöver detta beskriver vaktchefen framgångsfaktorn i nyttjandet av Operation Atalantas 3 spaningsflyg som en stor tillgång som hela styrkan erhåller underrättelser ifrån.¹¹⁰ Om detta kopplas till Hughes beskrivning av hur värdefullt nyttjandet av sjöflyg tillsammans med den egna radarn är blir även detta applicerbart på ME02:s taktiska uppträdande.

---

¹⁰⁵ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 27

¹⁰⁶ Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

¹⁰⁷ Ibid

¹⁰⁸ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 28 och Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

¹⁰⁹ OPLAN ME02, ANNEX H, AIR OPERATIONS. Sid. 1

¹¹⁰ Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

På samma sätt som den egna styrkan söker efter fienden beskriver Hughes hur viktigt det är skydda sig mot motståndarens försök att hitta dig. Precis som det beskrivs i teoridelen måste befälet alltid utgå ifrån att om enheten sänder något lyssnar fienden. Med denna utgångspunkt och vetskapen om vilken motståndare det är som den svenska styrkan möter utanför Somalia blir Hughes teori om *Antiscouting* svår att direkt applicera på ME02:s uppträdande.

Dock blir även denna teori till viss del applicerbar utifrån ME02:s taktiska agerande gällande *Automatic Identification System* (AIS) -användandet och ledningssystemen. Ledningssystemen som MTCH beskriver i slutrapporten är alla krypterade på något sätt och försvårar avlyssning av trafik avsevärt. Vaktchefen redogör även i vår intervju att mycket trafik och informationsutbyte skedde via ett lösenordskyddat internetbaserat ledningssystem via satellit. Detta i syfte att öka interoperabiliteten och möjliggöra ett okomplicerat informationsutbyte mellan nationerna utan att minska säkerheten för avlyssning. Vaktchefen beskriver även möjligheten att stänga av och sätta på AIS i syfte att dölja sin närvaro vid t.ex. eskortering. Detta på grund av att EU-NAVFOR visste att piraterna hade tillgång till internet vilket gjorde att styrkan kunde anta att de nyttjade AIS i syfte att följa handelsfartygens position och således också ME02:s.¹¹¹

En ytterligare aspekt som vaktchefen nämner gällande *Antiscouting* och som vidare påvisar att teorin inte är användbar i denna typ av konflikt är att styrkan vill synas. Bara genom att visa närvaro i AOO bidrar detta till lösandet av ställda uppgifter, och därför blir denna teori inte applicerbar på ME02.¹¹²

Delsammanfattning

För att sammanfatta användbarheten av Hughes teori om *Scouting* och *Antiscouting* på ME02:s piratjakt vill jag påstå att teorin om *Scouting* är högst applicerbar. Dock gäller motsatsen på teorin om *Antiscouting*, själva skyddet av motståndarens sökande existerar inte på samma sätt som Hughes beskriver det i sin teoriredovisning. Motståndaren i denna konflikt är så okomplex att möjligheten till *Scouting* för piraterna är obefintlig, de har inte den kapaciteten, vilket i sin tur gör att *Antiscouting* inte blir något problem för ME02. Dessutom vill de militära enheterna i denna operation synas så mycket som möjligt i området i syfte att visa närvaro och på så vis avskräcka motståndaren från piratdåd.

---

¹¹¹ Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

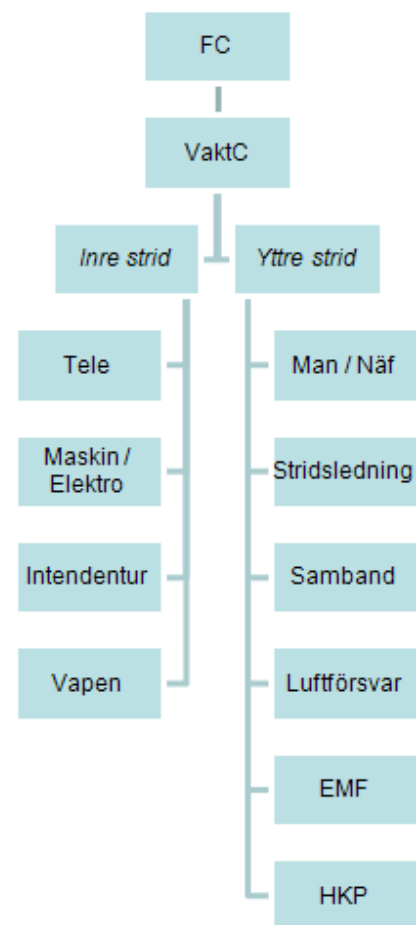
¹¹² Ibid

3.2.5 Ledning och C2CM (C2 & C2CM)

Hughes beskriver *ledning* (C2) som kärnan i hela striden, alla dessa taktiska konstanter bidrar inte till någonting om det inte finns ett inbördes syfte och ett samspel mellan alla dessa. Förbandet och enheterna måste vara samordnade för att så lite friktioner som möjligt ska uppstå.

Detta uppnås av ME02 genom att styrkan har en klar och tydlig ledningshierarki och genom att samtliga delar inom enheten vet vad som ska göras och vilka uppgifter som ska lösas. I OPLAN framgår det ur ett operativt perspektiv vem som är ansvarig för vad under insatsen. Här beskrivs det precis vilka uppgifter som är ställda till vem, och utifrån dessa delegeras det nedåt i kedjan och som sedan utövas av HMS Carlskrona och hennes ingående enheter.¹¹³

Under min intervju med vaktchefen fick jag ta del av denna organisationsskiss som föreställer HMS Carlskronas stridstjänsteorganisation där Fartygschefen följt av Vaktchefen är de som står högst i hierarkin och de som ansvarar för enhetens samordning och ledning i sin helhet. För att denna komplexa enhet ska vara möjlig att leda delas HMS Carlskrona upp i tre vakter med en Vaktchef för varje vakt. Vakterna delas upp i *Inre strid* och *Yttre strid* där den yttre striden är de som gör effekt utåt och den inre jobbar för att samtliga delar av fartyget ska fungera såsom kockar, maskintekniker, vapentechniker osv. Den yttre striden är uppdelad i ett *Manöver/Närförsvär* som ansvarar för manöver/rörelse och skydd/närförsvär. En *Stridsledning* som ansvarar för att leda striden, där underrättelser och information bearbetas och förbereds för att chefen ska kunna fatta beslut. En *Sambandsenhet* som möjliggör ledning genom

¹¹³ OPLAN ME02, ANNEX C, FORCES MISSIONS/TASKS. Sid. 3

signalering och datakommunikation. En enhet som ansvarar för *Luftförsvaret* och slutligen *EMF* som är HMS Carlskronas bordningsstyrka och *HKP* som står för HMS Carlskronas ombordbaserade Helikopter 15.¹¹⁴

Detta påvisar således att HMS Carlskronas uppbyggnad av stridstjänstorganisationen påminner väldigt mycket om Hughes fem konstanter. Vilket jag vidare ser som att Hughes teorier är applicerbara på *ledningen* av styrkan eftersom i princip alla ingående teorier berörs av HMS Carlskronas stridstjänsteorganisation.

Utöver detta beskriver Hughes ytterligare framgångsfaktorer för att *ledningen* ska fungera så friktionsfritt som möjligt. Han beskriver bland annat hur viktigt det är att koncentrera sina styrkor till de områden som är viktiga och slå till mot motståndarens svaga punkt vilket är applicerbart på det som MTCH skriver i sin slutrapport om att *Havsövervakning/ Baseline Operations/ Sea Surveillance Counter Piracy*. MTCH beskriver där hur området prioriterades till IRTC och som vidare gjorde att EU-NAVFOR indelade Adenviken i ett rutsystem för att underlätta samordningen/ledningen. Även konceptet om *Focused Operations* tyder på koncentrerad styrkor till nyckelterräng.¹¹⁵

Vidare beskriver Hughes vikten av att styrkans enheter kan agera självständigt i en stridssituation och veta vad som ska göras redan innan striden faller in utan att ett befäl ska behöva ge exakta order. Detta resonemang blir applicerbart på ME02 genom den uppdragstaktik som vaktchefen beskriver att styrkan jobbar efter vilket är en ledningsmetod som bygger på ansvarsdelegering och som följaktligen lämnar mer utrymme för initiativ till underlydande chefer.¹¹⁶ Genom att de olika ovan beskrivna enheterna inom ME02 har egna order i form av Operational TASK (OPTASK), ger detta möjligheten till viss tolkning och situationsanpassning av varje enskild enhet. Detta bidrar således till självständighet inom förbandet.¹¹⁷

I MTCH slutrapport beskrivs slutligen rapportering som ett verktyg för att kunna följa, utvärdera och möjliggöra redovisning till högre chef om insatsen och förbandets

---

¹¹⁴ Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

¹¹⁵ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 27

¹¹⁶ Widén, Jerker & Ångström, Jan, *Militärteorins grunder*, Försvarsmakten, Stockholm, 2005. Sid. 100-101

¹¹⁷ Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

verksamhet.¹¹⁸ Vilket blir högst applicerbart eftersom att detta enligt Hughes är en av de viktigaste framgångsfaktorerna i striden, utan kontroll vet den som leder aldrig om handlandet är effektivt.

Ett exempel som sammanfattar den svenska styrkans agerande och *ledning* där hela denna kedja fungerar optimalt beskrivs kortfattat i David F. Marleys bok *Modern Piracy*. Marley beskriver hur styrkans spaningsflyg upptäcker tre misstänkta båtar strax utanför Seychellerna, ca 450 Nm öster om Somalias kust under kvällen den 30 april 2010. Som jag nämnde tidigare förfångade ME02 huvudmanskaper i FHQt under denna period med Jan Thörnqvist som Force Commander (FCdr). Utifrån de underrättelser som inkommit angående de tre misstänkta båtarna beordrar den svenska FCdr Jan Thörnqvist som är baserad på HMS Carlskrona det franska amfibiefartyget *Tonnerre* att sätta kurs mot objekten. Morgonen därpå får den franska enheten visuell kontakt med objekten och skickar upp sin helikopter mot målet i syfte att kunna göra en närmare inspektion. På film fångas då elva pirater då de står och kastar sina vapen i havet, vilket således leder till att det fångas in och anhålls för misstanke om piratverksamhet.¹¹⁹

Detta exempel anser jag ge en bra bild av hur de olika konstanterna fungerar i praktiken. Hur *spaningen* från flygplanet ger *underrättelser*, hur denna *information* leder till ett *beslut* om att sätta kurs mot piraterna. För att sedan nå en *position* där styrkan har överläget, genom att skapa möjligheten att nyttja helikopterns *rörlighet* för att sedan kunna *undersöka* målet närmare. Och hur vidare helikopterns närvaro endast räcker för att avskräcka piraterna utan att fysiskt behöva *verka* med några vapen.

Dock är motparten till Hughes teori om *ledning*, det vill säga *C2CM* inte alls applicerbar, på grund av att motståndaren är en okonventionell irreguljär fiende som inte strider på samma sätt som den svenska styrkan gör. Piraterna är som tidigare beskrivits inte en komplex motståndare, de har inte den organisation och nyttjar sig inte av en sådan taktik att det försöker påverka styrkan, de försöker snarare undvika det svenska förbandet.¹²⁰

---

¹¹⁸ MTCH slutrapport ME02, Beteckning 01 800:53014. Sid. 28

¹¹⁹ Marley, David F., *Modern piracy: a reference handbook*, Abc-Clio Inc., Santa Barbara, Calif., 2011. Sid. 224

¹²⁰ Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

Delsammanfattning

Sammanfattningsvis går det att säga Hughes teori om *ledning* stämmer bra överens med ME02:s organisation och är en användbar teori oberoende vilken motståndare du har. Detta beror antagligen på att ME02 är ett reguljärt förband vilket teorin utgår ifrån. Dock blir *C2CM* inte applicerbar på motståndarens verksamhet på grund av den inte syftar till att strida mot militära förband, utan att deras taktik går endast ut på att kapa fartyg.

4. Resultat och diskussion

Syftet med uppsatsen var att undersöka om Wayne P. Hughes konventionella krigföringsteorier som lärs ut under kursen marintaktik är användbara i en nutida konflikt med en okonventionell motståndare. Detta genererade i två frågeställningar som kommer besvaras nedan var för sig.

Vilka av Hughes taktiska teorier om konventionell krigföring är användbara i en nutida okonventionell konflikt?

Wayne P. Hughes taktiska teorier ”The Great Constants” har till viss del visat sig vara användbara av den svenska styrkan ME02 i deras verksamhet som bedrivits utanför Somalias kust. Generellt har de delar av Hughes teori som syftar till offensiv krigföring varit mer användbara än de defensiva. De defensiva teorierna utgår från att motståndaren är lika välutvecklad med en motsvarande kapacitet som den egna, både vad gäller vapen- och sensorsystem. Detta är i denna konflikt ett konstaterat faktum, motståndarens enda intention är att tjäna pengar genom att kapa civila fartyg. Därför blir de defensiva delarna av teorin svåra att använda eftersom ME02 inte ställts inför sådana utmaningar.

Nedan följer en kortare resultatredovisning utifrån varje konstant:

1. Rörlighet/fart/manöver tyder i min empiriska undersökning på att detta är ett tidlöst fenomen som flottstyrkor alltid har och alltid kommer att sträva efter. I och med teknikutvecklingen med utökade sensorräckvidder och enheter ombord så som helikopter och bordningsstyrka kan det bidra till som i det här fallet att huvudstyrkefartyget (HMS Carlskrona) rör sig mindre pga. att dess rörlighet kompenseras av ingående enheter och sensorer. Istället handlar det om de Hughes förespråkar, att uppnå en överlägsen position gentemot motståndaren för att kunna verka, och i detta fall symboliseras verkan av

möjligheten att kunna använda helikopter och bordningsstyrka som förutsätter att avstånden är inom deras uthållighetsmässiga räckvidd. Detta gör således att jag anser denna teori som användbar.

2. Verkan/eld syftar enligt Hughes till att förgöra fienden och sätta denne ur stridbart skick. Om inte denna teori tolkas, blir den inte användbar i en sådan konflikt som fallstudien behandlar i och med att denna typ av insats inte syftar till att förgöra någon. ME02:s uppgifter gick i stort ut på att skydda sårbar trafik och förhindra kapningar. Detta är dock uppgifter som kräver en del våldsutövning, vilket gör att verkan även blir aktuell för ME02. Men den form av verkan som blir aktuell är inte densamma som Hughes talar om, utan i denna insats strävar enheterna efter att lösa de ställda uppgifterna med så lite vapenverkan och våldsutövande som möjligt. Detta tyder följaktligen på att teorin om verkan är användbar eftersom att den svenska styrkan faktiskt uppnår samma resultat. Dock nyttjas den inte på samma sätt som Hughes ursprungliga teori utan har en ny innebörd.

3. Skydd/motverkan tillsammans med rörlighet är enligt Hughes bara en tidsfördrivande åtgärd som endast syftar till att i ett senare skede sätta in verkan mot fienden. Användbarheten i denna teori blir således högst beroende av vad motståndaren har för vapen och vilka intentioner han har. I denna insats som behandlats är motståndaren för det första väldigt underlägsen gällande möjligheten till vapenverkan och för det andra är intentionerna inte att strida mot de militära styrkorna utan endast att kapa fartyg. Detta gör att Hughes teori om skydd och motverkan inte är användbara i sin ursprungliga mening. Å andra sidan är skydd något som verkligen präglar ME02:s verksamhet både utifrån de uppgifter som är ställda förbandet, och utifrån styrkans egen säkerhet sett. Dock har inte ME02:s form av skydd samma relevans och mening som Hughes teori baseras på vilket följaktligen gör att denna teori inte är användbar utan även *Skydd/motverkan* har fått en helt ny innebörd.

4-5. Underrättelseinhämtning och Motmedel utgörs av två olika delar, där den ena syftar till ett offensivt handlande i form av spaning, övervakning och underrättelseinhämtning i syfte att få kontroll på motståndaren, medan den andra delen syftar till att skydda sig mot motståndarens underrättelseinhämtning. Detta gör att det offensiva handlandet blir tydligt användbart i denna nutida konflikt av ME02 på grund av att denna insats är som tidigare beskrivits en underrättelsedrivna operation. Dock blir den andra delen, motmedlet för

motståndarens underrättelseinhämtning, inte användbar på grund av att den motståndare som ME02 möter utanför Somalia inte har förutsättningarna eller teknologin för varken spaning eller övervakning. Dessutom genererar enkom närvaron en avskräckande effekt vilket gör att ME02 oftast vill synas i AOO på grund av att bara det leder till lösandet av förbandets ställda uppgifter.

6-7. Ledning och C2CM utgår som alla andra delar ur Hughes teori om ”The Great Constants” ifrån en konventionell utgångspunkt där den egna styrkans ledningsprocess måste gå snabbare än motståndarens för att inte förlora striden. Som min empiriska undersökning tyder på är HMS Carlskronas ledningsprocess indelad och uppbyggd på ett sätt som påminner väldigt mycket om ”The Great Constants”. Som Hughes säger, måste det finnas en tanke och ett syfte till utövandet av alla dessa tidigare beskrivna konstanter, annars får de ingen effekt. Detta uppnås genom ledning och kontroll vilket min undersökning påvisar att ME02 uppfyller genom sin ledningshierarki och organisation vilket således visar på att denna teori är användbar i sin fulla mening. Motparten C2CM däremot blir inte användbar på grund av att piraternas intention inte är att påverka de militära styrkorna på något sätt, utan deras taktik går endast ut på att kapa fartyg.

För att göra detta så tydligt som möjligt delar jag upp Hughes teorier i sju olika delar till skillnad från de ursprungliga fem i syfte att kunna göra en lättöverskådlig redovisning av vilka som är användbara och vilka som inte är det. De olika delarna med svar blir följande:

1. *Rörlighet/fart/manöver*: Användbar
2. *Verkan/eld*: Användbar men med en ny innebörd
3. *Skydd/motverkan*: Inte användbar
4. *Underrättelseinhämtning (Scouting)*: Användbar
5. *Motmedel för motståndarens Underrättelseinhämtning (Antiscouting)*: Inte användbar
6. *Ledning*: Användbar
7. *C2CM*: Inte användbar

Vilka likheter och skillnader finns mellan Hughes konventionella teorier och den taktik som ME02 använde sig av under insatsen utanför Somalia?

1. Rörlighet/fart/manöver är en av de delar i Hughes teori som stämmer väldigt bra överens med ME02:s taktiska uppträdande. Dock finns det en viss diskrepans mellan Hughes konventionella teori och hur nyttjandet av *Rörlighet/fart/manöver* sker i dagens insats av ME02.

De *likheter* som finns mellan Hughes teori om *Rörlighet/fart/manöver* är hans beskrivning av hur styrkan hela tiden måste sträva efter att etablera en så överlägsen position som möjligt gentemot motståndaren. Även nyttan av att använda sig av hangarfartyg eftersom flygplanen kompenserar huvudstyrkans fart. Det vill säga HMS Carlskrona och hennes ombordbaserade helikopter. Det finns också en likhet mellan Hughes resonemang kring den uthållighetsmässiga vinsten enheten gör om denne inte går i full fart, utan att enheten istället nyttjar sina system för att bränna diesel.

De *skillnader* som går att se mellan Hughes teori och ME02:s uppträdande är det resonemang som Hughes beskriver om att manövern endast syftar till att senare kunna sätta in vapenverkan, attackera och förgöra fienden. Det vill säga att manövern ska leda till eld vilket inte är syftet med ME02 *Rörlighet/fart/manöver*. Hughes påstår även att det få gånger som analys har genomförts av effektiviteten av *Rörlighet/fart/manöver*, har den oftast varit mer fördelaktig i defensiven, och inte i det offensiva handlandet. Jag påstår att detta nyttjas tvärtom av ME02, då manövern nyttjas offensivt för att avskräcka, inhämta underrättelser och synas i AOO i syfte att bli överlägsen piraterna.

2. Verkan/eld visade sig i min undersökning vara en konstant som används av ME02 men som fått en ny innebörd. Syftet med verkan är fortfarande densamma, att påtvinga motståndaren förbandets vilja, men detta uppnås inte längre genom att förgöra motståndaren.

Likheten som har konstaterats är att syftet med *Verkan/eld* är enligt Hughes att gå vinnande ur striden. Detta är även målet varje gång ME02 möter en motståndare. Dock ter sig *Verkan/eld* på ett annat sätt än det Hughes beskriver, utanför Somalia är strävan att uppnå samma resultat men med så lite våld och vapenverkan som möjligt.

Skillnaderna blir således fler, enligt Hughes betyder *Verkan/eld* ett offensivt agerande och kraftsamling av verkan i syfte att gå segrande ur striden. Detta är inget som präglar ME02:s taktiska uppträdande, styrkan har aldrig kraftsamlat någon vapenverkan på grund av att piraterna inte har gjort ett sådant motstånd att nöden krävt en sådan våldsanvändning. Till sjöss beskrivs även det defensiva handlandet som något en flottstyrka inte kan tillämpa: om styrkan inte är offensiv och har målet att sätta fienden ur stridbart skick ska styrkan inte ge sig ut i striden, då bör enheterna istället undvika fienden. Detta är ett resonemang som både talar för och emot. ME02 har inte varit defensiva i sitt agerande, men målet har inte heller varit att sätta fienden ur stridbart skick. Samtidigt har inte styrkan undvikit fienden, tvärtom, ME02 har agerat offensivt och gjort allt för att hitta motståndaren.

3. Skydd/motverkan är den konstant som har varit svårast att applicera på ME02:s verksamhet. Vid en första ansats känns *Skydd/motverkan* som högst applicerbar men vid granskning av vad denna teori har för innebörd enligt Hughes, behandlar den ett helt annat spektrum och får således en helt annan innebörd.

De *likheter* som har varit möjliga att se är att begreppet i sig har en stor betydelse för den svenska styrkan. Våldigt mycket av de uppgifter och operationer som löses utanför Somalias kust präglas av skydd och säkerhet. Utöver själva begreppet *Skydd*, går det att se ytterligare en likhet mellan Hughes resonemang om att ett fartyg inte är ersättningsbart, flottstyrkor är mer utsatta på havet på grund av att det inte finns något skydd/skyl osv. Detta präglar dock inte ME02:s taktik eftersom att motståndaren aldrig hotade styrkan på ett sådant sätt.

De *skillnader* som nyanseras är att skydd i den bemärkelsen som Hughes beskriver den handlar bara om att inte vara defensiv och utgöra sig som en måltavla. Hughes poängterar även flera gånger, att offensivt agerande och verkan är det enda skyddet. Detta är inte användbart av ME02 på grund av att väldigt mycket vikt läggs ner på att förbereda sig med hjälp av *Force protection*, *ROE* osv. Skyddet är istället offensivt i syfte att avskräcka motståndaren innan vapen behöver tas i bruk överhuvudtaget. En ytterligare *skillnad* är att under ME02 fanns inte ett sådant hot som Hughes beskriver, motståndaren hade inte kapacitet att sätta den svenska styrkan ur stridbart skick med den utrustning de hade även om de ville det. Detta ledde till att styrkan kunde fokusera på annat istället för att som Hughes beskriver det, endast fokusera på att hitta en ny position i syfte att kunna sätta in motverkan på fienden.

4-5. Underrättelseinhämtning och Motmedel är en tudelad teori där många likheter kan ses i den ena delen, och väldigt få i den andra. Skillnaderna blir således främst riktade mot den del som har färre likheter.

Likheterna blir dock tydliga genom Hughes resonemang där han poängterar vikten av att känna din fiende, detta uppnås genom ha så stor kännedom om din motståndare som möjligt. Detta är något som verkligen eftersträvades av ME02 under insatsen genom konstant spaning, övervakning, och underrättelseinhämtning. *Likheterna* framgår även tydligt mellan Hughes resonemang om nyttjandet av system, sensorer och spaningsflyg tillsammans. Även teorin om motmedel för motståndarens underrättelseinhämtning kan ses som en *likhet* genom möjligheten att stänga av sin AIS som tidigare förklarats, utöver detta blir det svårt att se några *likheter* om motmedel på grund av att det inte fanns ett sådant hot mot ME02 och dessutom ville styrkan oftast synas så mycket som möjligt i AOO.

Skillnaderna blir tydliga på grund av att det är pirater vi jagar utanför Somalias kust. Motståndaren som teorin utgår ifrån och det system och sensorer som Hughes förutsätter att denne använder stämmer inte överens med den verklighet som ME02 bedriver sin verksamhet i. Utan hotet som ME02:s motståndare utgör handlar bara om att kapa fartyg. Hughes beskriver även att befälhavaren måste tänka på hur han använder sina system för att inte röja sig själv, detta var aldrig något problem för ME02 i enlighet med samma resonemang som ovan. Utan här kunde man fritt nyttja sina sensorer i syfte att alltid sträva efter att ha kontroll på ett så stort område som möjligt.

6-7. Ledning och C2CM är precis som den ovan nämnda teorin en tudelad teori där den ena hälften visat sig vara väldigt användbar och den andra inte.

Det som konstaterats under uppsatsens gång har varit att ledningsorganisationen och hierarkin för den svenska styrkan har stora *likheter* med Hughes beskrivning om hur en styrka ska ledas. Alla konstanter som präglar en flottstyrka måste samordnas och utföras i rätt tid för att få önskad effekt. Detta uppnås genom god ledning. ME02:s stridstjänsteorganisation som beskrivs i min undersökning tyder på att ledningen sker på ett likartat sätt som Hughes förespråkar. Hughes poängterar även vikten av att styrkan vet sin position och vad som ska

göras innan det går in i striden. Detta är något som också kan ses som en *likhet* eftersom detta uppfylls av ME02 genom den uppdragstaktik som präglar den svenska styrkans ledning.

Skillnaden faller återigen på Hughes del av teorin som bygger på motståndaren. C2CM är inte något som ME02 behöver ha i åtanke eftersom att motståndaren inte försöker påverka den svenska styrkan på det sättet. I de flesta fall ger piraterna upp i en sådan situation istället för att försöka göra motstånd och detta leder således till att den svenska styrkans ledning inte har någon motpart att tänka på.

5. Slutsatser

Hughes teori om ”The Great Constants” har under uppsatsens gång till viss del visat sig vara tillämpbara i en modern insats med asymmetriska hot. Detta trots att motståndaren är av en helt annan karaktär än den som Hughes utgår ifrån i sin teori.

Jag vill påstå att om Hughes teori endast behandlat den egna styrkans taktiska uppträdande utan att behandla motståndaraspekten i det hela, hade teorierna varit ännu mer användbara. Dock måste det påpekas att även Hughes teorier om den egna styrkan inte heller alltid stämde överens med dagens verklighet.

Följaktligen leder detta till slutsatsen att Hughes teorier ger en historiskt bra bild av hur flottstyrkor ska strida till sjöss när förutsättningarna är som värst. Med detta menar jag att destruktiviteten och förgörelsen som var ”missilålderns” verklighet, vilken verkligen präglar Hughes teorier genomgående gör att när dessa teorier används i dagens insatser ter det sig mycket enklare.

Som jag nämnde i min problemformulering studerar marinkadetterna denna teoretiker under taktikkursen på MHS Karlberg, vilket jag ifrågasatte om det var nödvändigt med tanke på de operationer svenska marinen löser idag. Min slutsats gällande detta blir således: om en individ tränar och studerar något på en svårare och högre nivå än vad som krävs, kommer denne alltid att ha nytta och viss användbarhet av detta även om det används i en mildare miljö.

Dock vill jag poängtera, precis som denna uppsats har poängterat många gånger och som även ingår i Hughes teori: - *du måste ha förkunskap och kännedom om din motståndare innan du*

går in i striden med honom. Om detta ska uppfyllas borde det utvecklas moderna sjökrigsteorier om hur flottstyrkor ska strida mot en okonventionell motståndare med konventionella medel. Detta i syfte att officerare och blivande officerare ska få en bättre grund att stå på inför yrkets kommande svårigheter.

Slutligen vill jag påstå att denna uppsats, liksom de uppsatser som lyftes fram i mitt forskningsläge, nyanserat ungefär samma problematik. Vissa delar av de teorier som analyserats i arbetet har visat sig vara användbara, medan andra delvis inte har varit det eller fått en helt ny innebörd i samband med att utvecklingen och motståndaren har blivit en annan. Således har denna uppsats fått liknande utfall och resultat som den tidigare forskning som genomförts på andra konventionella teorier. Slutsatsen som jag drar utifrån detta blir följaktligen att konventionella sjökrigsteorier till viss del är användbara i moderna insatser, oberoende av vilket århundrade det kommer ifrån.

6. Förslag till fortsatt forskning

För att förståelsen och kunskapen om hur en flotta ska bedriva strid till sjöss med en konventionell styrka mot en okonventionell motståndare ska bli mer omfattande krävs det mer forskning kring detta ämne. Andra marinteoriker och deras konventionella sjökrigsteorier, både nutida och äldre kan genom vidare forskning visa sig vara användbara i dessa konflikter och bidra till det relativt lilla forskningsläge som finns idag.

En liknande studie som endast baseras på intervjumaterial hade varit intressant i syfte att se om utfallet hade blivit detsamma då resultatet endast skulle baseras på vad som faktiskt gjordes. Det hade även varit intressant att göra en liknande undersökning på andra fall i syfte att kunna generalisera utfallet, dock kan det bli svårt på grund av att det inte finns många andra liknande insatser att basera en sådan studie på.

Käll- och litteraturförtäckning

Källmaterial:

Intervju, Egnell, Pelle, Örlogskapten, Vaktchef under ME02 på HMS Carlskrona, 2013-04-26

MTCH slutrapport ME02, Försvarmakten, Högkvarteret, HKV beteckning 01 800:53014, 2010

OPLAN ME02, Försvarmakten, Högkvarteret, 2010

Litteratur:

Allerman, Erik. *Krigföringens grundprinciper i nutida marina insatser*, Försvarshögskolan, Stockholm, 2009

Daniels, Christopher L., *Somali piracy and terrorism in the Horn of Africa*, Scarecrow Press, Lanham, Md., 2012

Denscombe, Martyn, *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2009

DMarinO doktrin för marina operationer, Försvarmakten, Stockholm, 2005

Eklund, Cecilia. *Sjötransporter: Fungerar gamla teorier om sjöfartskydd idag?*, Försvarshögskolan, Stockholm, 2010

Environmental guidebook for military operations, Swedish Armed Forces, Stockholm, 2010

Hughes, Wayne P., *Fleet tactics and coastal combat*, 2. ed., Naval Institute Press, Annapolis, Md, 2000

Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2003

Marley, David F., *Modern piracy: a reference handbook*, Abc-Clio Inc., Santa Barbara, Calif., 2011

Olofsson, Clas. *Klassiska sjökrigsteoretiker och deras relevans i Falklandskriget 1982*, Förvarshögskolan, Stockholm, 2009

Werner, Christopher, *Den blå boken: marina stridskrafter ur ett militärteoretiskt perspektiv*, Krigsvetenskapliga institutionen, Förvarshögskolan, Stockholm, 2002

Widén, Jerker & Ångström, Jan, *Militärteorins grunder*, Förvarsmakten, Stockholm, 2005

Internet:

<http://eunavfor.eu/home/about-us>

<http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-insatser/EU-Navfor--Somalia/ME-02-den-andra-svenska-svenska-bidraget/>

<http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-insatser/EU-Navfor--Somalia/Om-insatsen/>

<http://www.forsvarsmakten.se/sv/Materiel-och-teknik/fartyg/HMS-Carlskrona/>,

<http://www.shipping.nato.int/operations/OS/Pages/GroupTransit.aspx>

<http://www.un.org/News/Press/docs/2008/sc9344.doc.htm>

Bilaga 1

Intervjufrågeställning

Vad är er grad och befattning?

Vad hade ni för tjänst under ME02?

Hur är vårt taktiska förhållningssätt och agerande generellt i Adenviken?

En av huvuduppgifterna var att skydda den civila sjöfarten, hur lyckades man med denna uppgift?

Hur lyckades man med de andra målsättningarna? - Övervaka fiskeriverksamhet – Skydda – Avskräcka – Förhindra

Hinder och svårigheter?

Maneuver Rörelse, position, manöver

Hur arbetar den svenska styrkan med rörelse, fart och position generellt?

Hur används positionering och rörelse för att bli överlägsen motståndaren?

Hur har helikopter 15 bidragit till detta?

Hur har bordningsstyrkan (EMF?) bidragit till detta?

Firepower Vapenverkan

Vilka vapensystem fanns tillgängliga i den svenska styrkan?

Hur använder sig den svenska styrkan av vapenverkan?

Hur är inställningen till att använda sig av vapenverkan?

Var vi vid något tillfälle tvungna att använda våra vapen mot piraterna?

Counterforce Motverkan

Hur skyddar vi oss mot ett piratangrepp?

Vad har vi för egenskydd?

Öppnade piraterna någon gång eld mot den svenska styrkan? Vad blev följderna i så fall?

Scouting Målsök, information och motmedel?

Hur gjorde ME02 för att få kontroll på piraterna i AOO?

Hur söker/spanar vi taktiskt efter pirater nere i Adenviken?

Söker piraterna information om oss på något sätt?

I så fall hur skyddar vi oss mot detta?

C2 & C2CM Ledandet av styrkan

Hur ser du på begreppet Command and control utifrån ME02 insatsen? Hur arbetar man med detta?

Vad krävs för att beslutsfattaren ska kunna fatta ett taktiskt beslut?

Hur sker kommunikationen ombord?

Hur uppnår man bästa förutsättningar för att leda på ett svenskt fartyg?

Hur fungerar samarbetet med de andra nationerna? Samordning och ledning